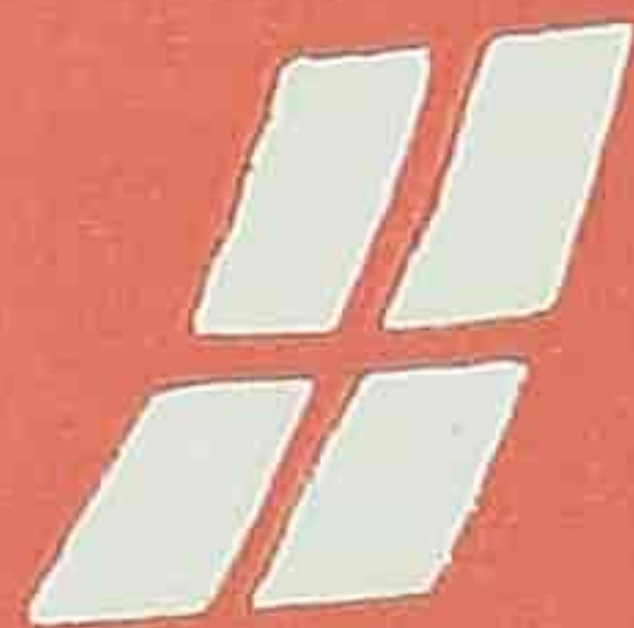

127

filatelista

ЧАСОПИС САВЕЗА ФИЛАТЕЛИСТА СРБИЈЕ

I Z D A V A Č:
SAVEZ FILATELISTA SRBIJE
Beograd, Sremska br. 6/IV
Telefon br. 628-431
Žiro račun kod narodne banke
FILATELISTA — 608-8-166-10.

U R E Đ U J E:
D. Glavonjić, Dr. B. Novaković
S. Milenković, M. Varjačić
i Gospavić

Rubriku lista RAZMENJIVAČA i MALI
OGLASI uređuje: Slobodan Nušić
ul. Vojvode Micka br. 7/I Beograd.

GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK
Dušan Glavonjić

Š T A M P A R I J A:
»KOSMOS« Beograd, ul. Svetog Save
br. 16—18, tel. br. 48-339 i 40-510.

ФИЛАТЕЛИСТА FILATELISTA

ČASOPIS SAVEZA FILATELISTA SRBIJE

Октобар 1969. • urednik: D. Glavonjić

PREDSEDNIKU SKUPŠTINE GRADA BEOGRADA

— Drugu Branku Pešiću

Filatelistima Beograda, organizovanim u osam filatelističkih društava poznato je koliko ste Vi lično angažovani oko rešavanja niza problema našeg glavnog grada. Mi se zaista

divimo Vašoj upornosti a ne samo želji, da se građanima ovog grada obezbede svi potrebni uslovi za njihov život i prosperitet. Prisutna nam je i vaša briga i pomoć društveno-političkim i stručnim organizacijama grada oko njihovog smeštaja i obezbeđenju uslova za njihovu društveno stručnu aktivnost. Imajući sve ovo na umu filatelisti Beograda, iako veoma brojna i popularna organizacija, nisu Vam se do sada obraćali, iz prostog razloga, da Vam ne bi oduzimali Vaše zaista dragoceno vreme. Sada smo obavešteni, da ste primili predsednika našeg Saveza druga Davora Sokolića i da ste preko njega upoznati sa našim problemima, naročito u pogledu prostorija za sastanke sa omladinom.

Obećavamo Vam, prilikom praznika našeg grada da ćemo i ubuduće kao i do sada biti skromni u pogledu naših zahteva, nastavljajući svoju aktivnost u propagiranju naše marke a kroz to i realnom prikazivanju naše stvarnosti, — naše socijalističke domovine SFRJ i glavnog grada u zemlji i inostranstvu, nadajući se da ćete Vi i Gradska skupština naći mogućnosti da nam pomognete u pogledu prostorija za sastanke.

Srećan praznik družu Predsedniče!

Drugarski pozdrav
Filatelisti Beograda

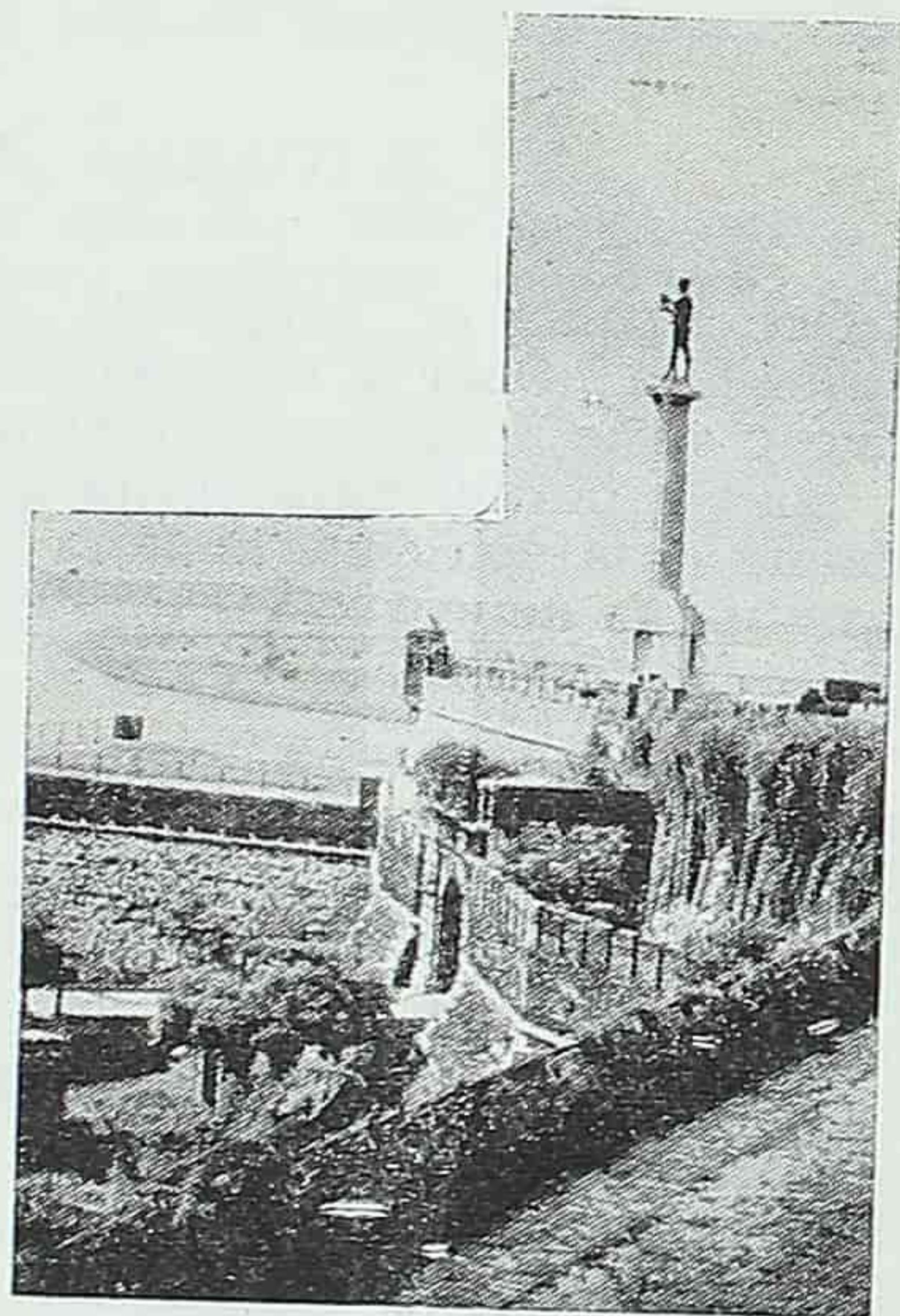
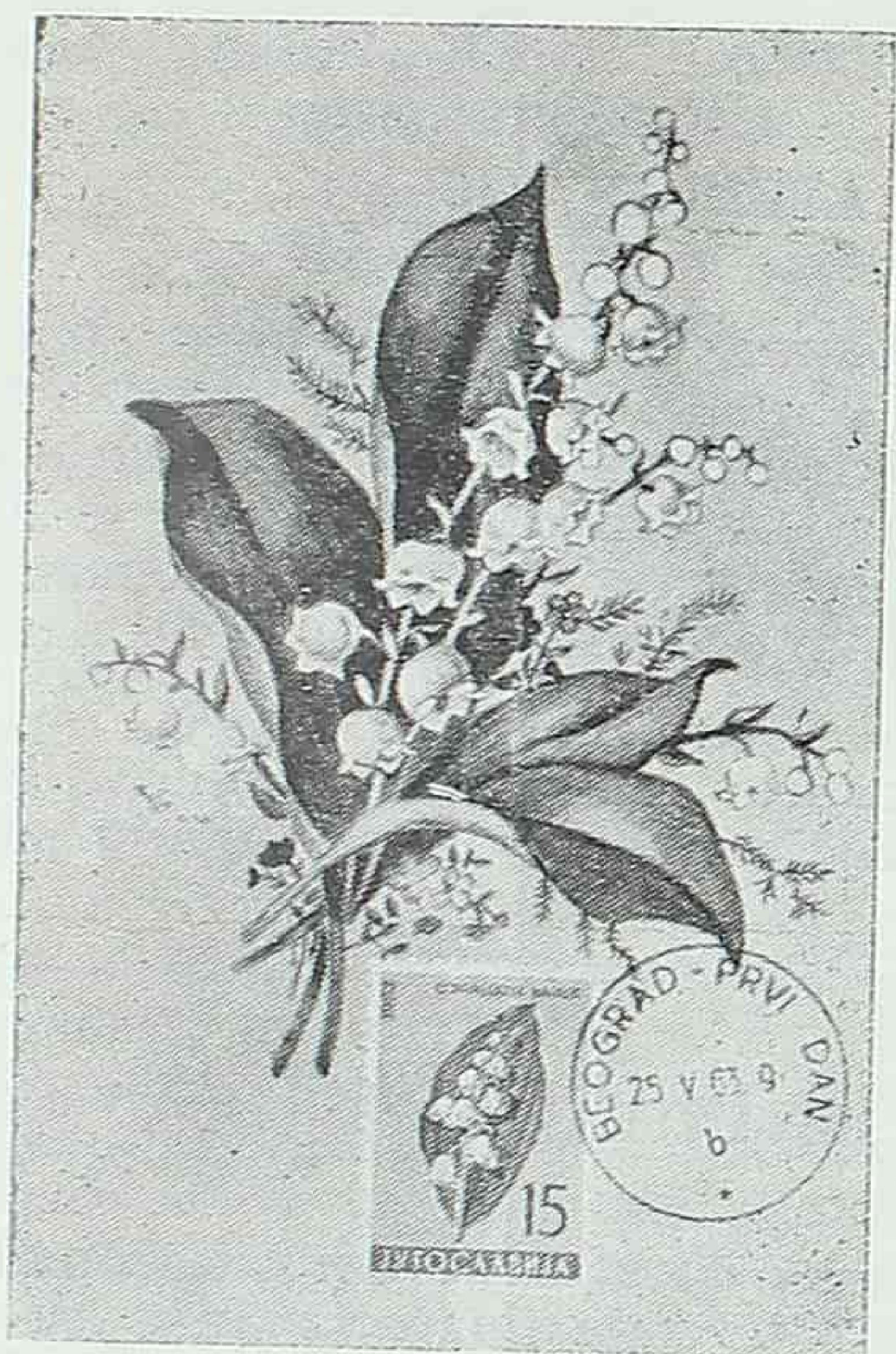
БЕОГРАД 1969.

Филателисти Београда, уз помоћ Управног одбора Савеза филателиста Србије и градске конференције ССРН Београда организују ову скромну изложбу марака дајући тиме и свој допринос општој прослави двадесетпетогодишњице ослобођења од фашистичке окупације. Имајући у виду да су композиције на великом броју марака компоноване на бази историјско уметничких мотива Београда, подсећамо се на неке најкраће историјске моменте нашег главног града како то рече један од његових великих синова покојни Моша Пијаде, младића града, јер је иако историјски стар, увек био и остао млад — град младић.

Музејска грађа из ископина Београда показује да је данашња територија Београда насељена у времену од 2300 до 2000 година пре нове ере. Насеље се постепено развијало до стратегијски утврђеног града СИНГИДУНУМА, који већ у првим столећима нашег века постаје седиште легија и дунавске флоте. У 6. веку порушени град обнавља ЈУСТИНИЈАН, који је већ тада писао да тамо негде на истоку постоје неки Славени а међу њима неко анархистичко

племе Срба, који се постепено помичу према западу. И заиста у VII веку Авари и Славени (не зна се да ли је међу њима било и оних Јустинијанових Срба анархиста) разарају антички СИНГИДУНУМ који се убрзо због свог стратегијско географског положаја обнови и постаде опет седиште легије и војсковођа.

Историја је записала да је 878. године ово насеље први пут добило словенско име БЈЕЛГРАД. Ово име је према развоју историје и према господарима прилагођавано њиховим језицима: АЛБА БУЛГАРИЦА, НАНДОР-АЛБА, НАНДОР ФЕЈЕРВАР, АЛБА ГРАЕЦА, СРПСКИ БЕОГРАД и најзад једноставно као и 878. године БЕОГРАД.

Београд је 1826. имао 30.000 становника а 38 година касније 1874. свега 27.000. У попису становништва из 1899. град је имао 50.000 становника, а 20 година касније 1921. године 111.000. Попис из 1931. бележи 238.000. После ослобођења први попис извршен је 1948. године и забележено је око 367.000, а 1953. године 470.000 и 16 година касније Београд је постао милионски град.

Од римског насеља 2000 и више година пре наше ере, овим градом, како то рече песник, градом мучеником, градом херојем, градом победником, марширале су ко зна чије све насилничке чете и дивизије и сејале смрт разарање и пустош. И овај град, град херој све је то издржао и постао славни победник, симбол слободе СФРЈ.

Колико ли је хероја бранило и ослобађало овај град од првих насеља до наших дана, до коначне слободе коју су му донеле прослављене јединице генерала Пеке Дапчевића и Коче Поповића уз помоћ јунака Црвене армије. Колико ли је командира попут мајора Гавриловића прочитало борбену заповест: „Војници, Ви сте за част и слободу овога града брисани из списка нашег пука. „Колико ли је од римског насеља до доласка Титових хероја пало синова и кћери овог напаћеног града за његову слободу за све ово што данас у њему имамо, за овај данашњи милионски модерни главни град наше социјалистичке домовине, коме данас честитамо двадесетпетогодишњицу ослобођења, јер он је заиста од тада слободан.

20 ГОДИНА „ФИЛАТЕЛИСТА“

Ове године се навршава 20 година од изласка првог броја „Филателиста“. Овог пута избегавамо да ређамо муке и успехе листа, јер смо о томе доста писали. Остављамо нашим читаоцима, који су увек били и остају највернији судија, да они одреде да ли је пар активиста, аматера филателиста у могућности да са овим новчаним средствима да нешто квалитетније, иако осећамо да се на том плану нешто мора учинити.

Да би се сетили на прве дане изласка нашег листа објављујемо чланак друга Сенише Остојића који је изашао у првом броју „Филателиста“:

„МАРГИНАЛЕ ЗА ПРВИ БРОЈ „ФИЛАТЕЛИСТА“

После пуним осам година поново филателистички часопис у Србији! Све од 1941. године, па до данас није било прилике да се, у ужој Србији, чује филателистичка реч преко стручног листа. Последњи број „Филателисте“, гласника бив. Југословенског филателистичког савеза, изашао је уочи самога рата, тако да га многи претплатници нису били добили. Бити осам година без свога листа, филателистичке штампе, тог моћног покретача у свима областима људског деловања, била је осетна празнина за наше сакупљаче.

Али, ево први број нашег листа одштампан је! Давнашње жеље и прижељкивања сада су остварена: добили смо гласник и, донекле се, иако у великом закашњењу, изравнали са онима, који га имају већ деценијама.

6. априла 1941. године. Рат, пустош. Београд, као бакља, гори и пламса на све стране. Свуда јауци, а смрт немилосрдно коси и уништава... Већ првих тренутака дивљачког напада на наш јуначки и мученички град и филателија трпи губитке. Међу сакупљачима има жртава, а многе збирке, дотле брижљиво и са толико љубави чуване, плен су страховитог пожара, који све претвара у прах и пепео...

Онда је дошла пљачка, тај скоро увек веран пратилац свих катастрофа и несрећа, која је разнела и упропастила оно што је преостало. Већ првог дана рата многи напредни сакупљачи, изгубивши збирке, постали су понова почетници. Опет је требало почињати изнова, испочетка састављати збирку, која је сакупљана годинама и годинама, а изгубљена готово за тренутак.

Дошао је окупатор, модеран пљачкаш и експлоататор. Настаје мрачно доба филателије. Не одобрава се рад клубовима, још мање Савезу. Као пауци, преко којих је односио оно што је било најбоље и најскупоценије, ничу трговине за трговином... Оно што није уништио пожар, што је остало од прве пљачке, развукао је окупатор.

Многи филателисти, у беди и у крајњој нужди, одвајали су се од својих марака и, често будући, продавали их и тако везивали крај с крајем, многе породице добрих и исправних сакупљача, који су чамали по логорима и у заробљеништву, не знајући праву вредност марака, биле су без милости опљачкане од несавесних и грамзивих шпекуланата. Једном речи, ослобођење је велики број сакупљача дочекао готово без марака или са бедним остацима некада чувених и познатих збирки.

* * *

Од 1941. године, па наовамо дуга би била листа оних, којих више нема међу нама. Да, по сећању, набројимо само нека позната имена оних, који су оставили дубоку празнину у нашем спорту: Дероко, Грој, М. Кр. Борђевић, Боровић, Мор, Веса Живковић, Прендић, Веселић, Лучић, Пуља Барић и толики други, који су чинили част нашој филателији и чији би радови, свакако, били штампани и у овом првом броју нашег листа...

После ослобођења требало је почети изнова. Сећам се добро оног спарног дана прошле године, некако у ово доба*), када смо

*) 77. августа 1948. — Ур.

основали Савез филателиста Србије. Било нас је мало присутних; а данас, после годину дана, Савез броји око две хиљаде чланова. Већ после годину дана ево и нашег листа! Општи је утисак: филателија добија, уистину, масовни карактер. Свуда се испољава жеља и тежња да се што пре накнади оно што је у њој изгубљено пре и за време рата. Никада у Србији није било више организованих и правих филателиста; никад се више није водило рачуна о подмлатку и његовом стручном и васпитном уздизању. Данас само омладинска секција београдске подружнице има више чланова него ли сва три бивша клуба у Београду до рата! То је један од највећих успеха Савеза у протеклој години. Истовремено и нада да ће филателија, доиста, кренути правим путем, путем напретка и вишег стручног уздизања њених правих поборника, који ће да буду далеко од шпекулације и назадњаштва.

ИЗЛОЖБА МАРАКА ФИЛАТЕЛИСТА БЕОГРАДА

ОД 19—25. ОКТОБРА

УГАО ПОП ЛУКИНЕ И МАРШАЛА БИРЈУЗОВА

УЛАЗ БЕСПЛАТАН

ЈУГОСЛАВИЈА НА ПОЧАСНОМ МЕСТУ МАКСИМАФИЛИЈЕ

Од 13. до 30 августа 1969. приређена је у Воливеу крај Брисела велика изложба Максимафилије. Изложбу су организовали Друштво белгијских максимафилиста, Белгијска поштанска управа и Поштански музеј.

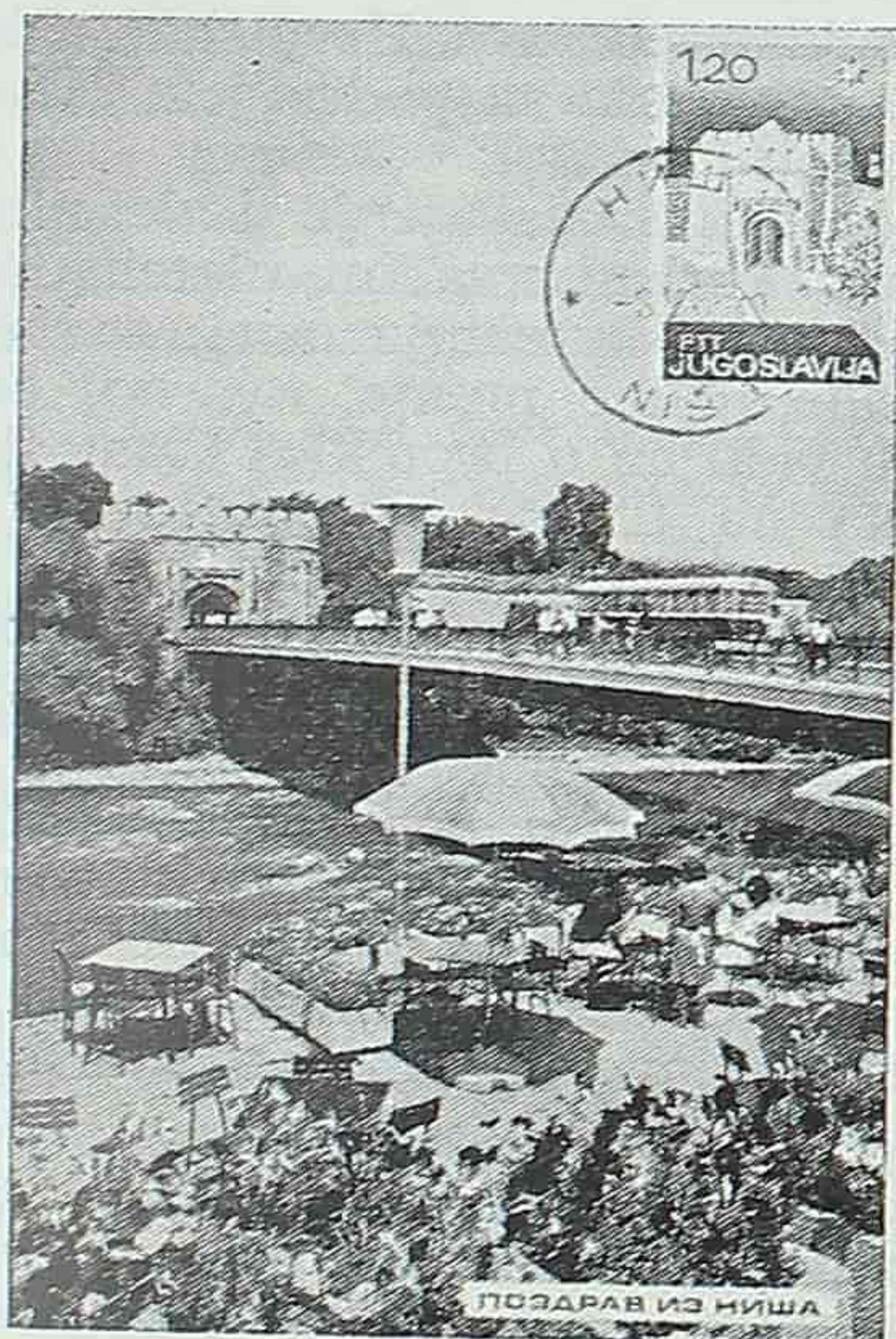
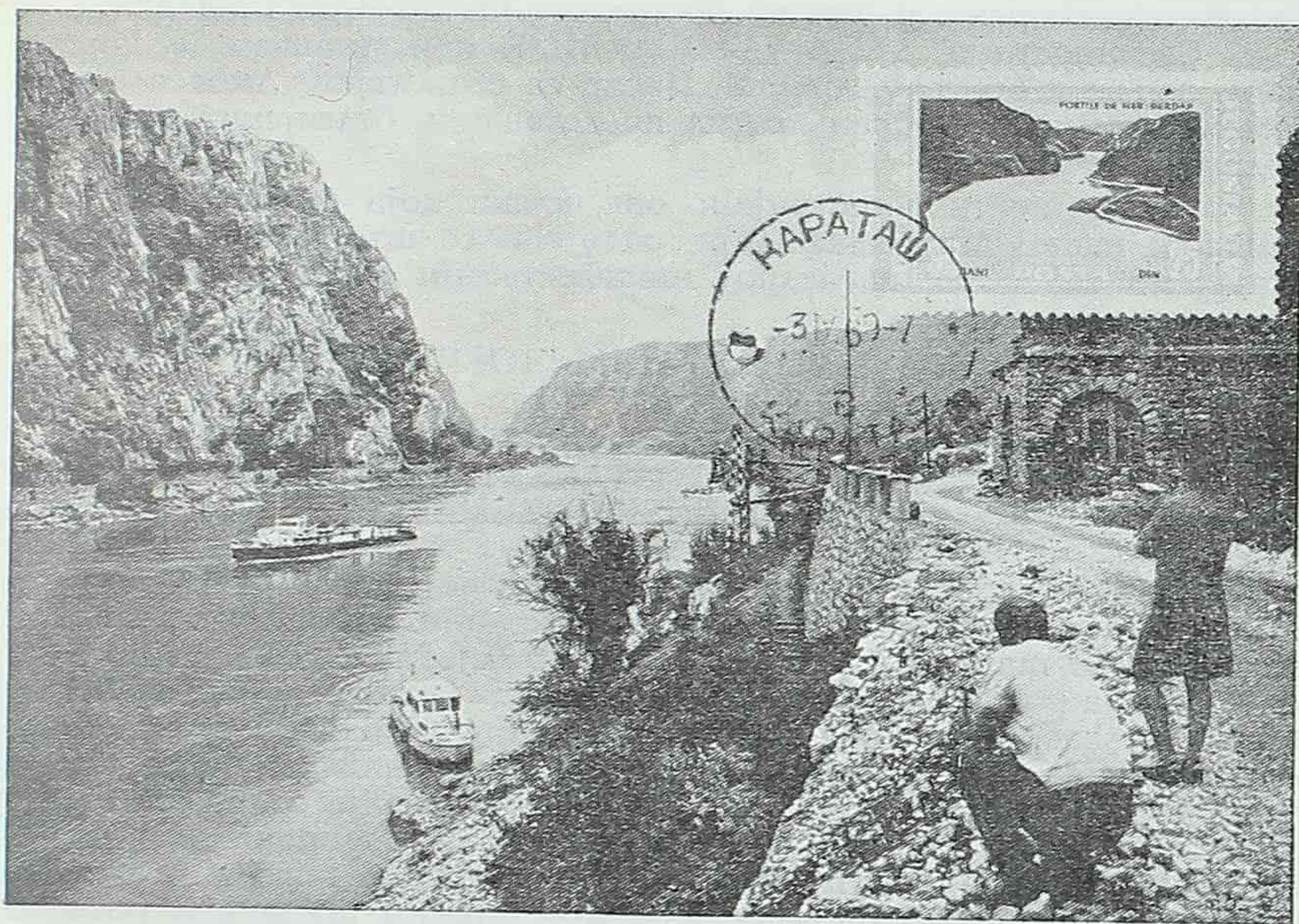
Према оцени белгијске штампе, изложба је постигла велики успех. Запажен је велики број посетилаца који су изражавали одушевљење приказаним експонатима. За показани успех Министарство за културу посебно је захвалило организаторима и обећао да ће убудуће указати своју подршку и материјалну потпору Друштву максимафилиста Белгије.

Предаја кристалне вазе југословенском конзулу у Бриселу, М. Писару, као награде белгијског дневног листа »Le SOIR« за југословенске изложбе.

Отварању изложбе присуствовали су представници свих дипломатских мисија земаља чији су излагачи учествовали на изложби, као и представници културно-просветних установа Белгије, Холандије, Луксембурга, Француске, Италије, Швајцарске, Сан-Мари-на итд.

Приликом отварања изложбе подељене су излагачима успешних изложака веома лепе награде у облику уметничких књига и предмета.

Последњи дан изложбе био је посвећен Југославији као по-
част за учешће и приказане експонате. Та посебна почаст исказана
је употребом пригодног поштанског жига који је носио грб Југо-
славије. Поред тога, организатори изложбе издали су посебну спо-
мен-карту на којој је коришћен отисак пригодног жига посвећеног
Југославији.

Француска Телевизија снимила је са изложбе један кратко-
метражни филм који је 4. септембра 1969. емитован преко париске
телевизијске мреже у оквиру програма „ТЕЛЕФИЛАТЕЛИЈА“.

Свечаностима ДАНА ЈУГОСЛАВИЈЕ присуствовао је конзул
наше земље у Бриселу, друг М. Писар са секретаром Амбасаде дру-
гом Костањшеком, поред других представника белгијских установа
и других земаља.

По дужности региструјемо ову почаст која је указана нашој
земљи и нашој Максимафилији, радујући се што можемо да кон-
статујемо тај успех на једној манифестацији високог ранга међу
европским земљама.

Д. Главоњић

NOVI KATALOG POŠTANSKIH MARAKA JUGOSLOVENSKIH ZEMALJA

Другом половином септембра пуштен је у продају каталог по-
штанских марака југословенских земаља за 1970. годину, издање Бироа
за поштанске марке и издавачку делатност Заједнице ЈРТТ. Падом у очи
да су ранија поглавља »Југославија-Краљевина« и »Југославија-Република«
обрађена као једно поглавље »Југославија«. Издавач се руководио
чињеницом да се Југославија сматра државом од оснивања до данас,
те да и са филателистичког гледишта треба да представља целину као једин-
ствено подручје. Покрајинска и помоћна издања сврстана су хроноло-
шким редом иза општих издања, а затим следе »окупирана подручја«.
Из овог подручја издвојена је Ријека (Fiume) и унета као посебно
поглавље с обзиром на статус који је имала. Исто тако као посебно
поглавље приказана је такозвана »Независна Држава Хрватска«. Обзи-
ром да се њена издања марака нису поклапала са подручјем Хрват-
ске, већ су захватила и Босну и Херцеговину и Србију.

Добра је страна каталога што је дао разјашњење и дефиниције
појединих појмова а који ће бити веома корисни млађим филателистима.

У каталогу је такође извршена извесна корекција цена, за коју
нам тек предстоји оцена, колико су оне реалне према стварној цени
на тржишту и берзума марака, имајући у виду да у протеклој каталошкој
години више од половине наших марака на тржишту нису достизале ни
50% каталошке цене.

Многи филателисти постављају питање да ли је реално да Биро про-
даје марке по каталошкој цени а да одakupљаћа откупљује исте 50%
јеftиније. Да ли заиста њихова заруда треба да износи толико и, да ли се
тако индиректно доказује, да каталог у ствари у погледу цене служи
само Биром а сакупљачима ради утврђивања редоследа у сређивању
збирки. Међутим са ове позције се не може прилазити у оцени каталога,
јер се мора поћи од чињенице да се он у неку руку прилагођава
и осталим светским каталозима и стручњацима који проценјују наше
марке.

У изменама цена у односу на проšli каталог овде би се могло
више говорити о корекцијима, него знатнијим изменама, изузев Есте-
ранта и неколико других траженјих серија.

Katalog takođe donosi uporedni pregled brojeva maraka našeg i inostranih kataloga ZUMSTEIN, YVERT, MICHEL, što omogućuje filatelistima da se lakše snađu, ako vrše zamenu sa strancima koji se pozivaju na brojeve po nekom od ova tri kataloga.

Katalog je štampan na oko 500 stranica na belom čvrstom papiru, u platnenom je čvrstom povezu i prodaje se po ceni od 22 dinara. Imajući u vidu da su u obradi kataloga učestvovali eminentni stručnjaci naše filatelije i da se iz njega može dosta naučiti i upoznati razvoj naše filatelije, mišljenja smo da će biti korisno da ga nabavi, ukoliko to može svaki sakupljač naših maraka.

UREDNIŠTVO

ИЗ ИСТОРИЈЕ ФИЛАТЕЛИЈЕ У СРБИЈИ

Сakupљање поштанских марака, односно почеци филателије, у Србији се јавља тек крајем друге половине прошлог и почетком овог века. Пре тога, међу децом и ђацима, а ту и тамо и међу одраслима, упражњавало се сакупљање марака али само појединачно, без организованих друштава, без часописа и стручне литературе. Сакупљачи из Београда пред први светски рат састајали су се у бившем хотелу „Империјал“, у Васиној улици до зграде старог универзитета и то како каже Е. Дероко „само као асталско друштво“. Недостајали су и прави филателистички трговци, који су, несумњиво један од главних пропагатора сакупљања марака. Марке су се продавале у некој књижари — прва књижара која се бавила и продајом марака била је књижара Петра Ђурчића, касније је то радила и књижара Бреслауер и Соломон Коен, трговац поштанских дописница са сликама који је у своје време препродао једини познати пар српских новинских марака од једне паре са сликом кнеза Милана Обреновића (Каталог Бироа бр. 41) штампан »tete-веше«. Поред ових књижара марке су се продавале и по продавницама новина и дувана, и то обично на комад, а врло ретко и у комплетним серијама. Уосталом о почецима развоја филателије у Србији пустимо да изнесе своје утиске Е. Дероко, наш највећи познавалац и писац историје српских марака:

„Када сам као дечак ступио у београдску гимназију, то је било 1872. године, затекао сам у школи доста другова који су се бавили сакупљањем марака. Марке смо добијали један од другог „трампом“ (разменом) а нешто и куповином за мале паре. У једном од виших разреда наше гимназије био је један старији друг, који нам је продавао лепе шарене марке разних држава које је он набављао из иностранства. Отац његов био је тада благајник у Министарству унутрашњих дела под којим је министарством стајала и управа пошта. По наговору свога сина стари Васић, како се звао тај благајник, откупио је преостале неутрошене поштанске марке првог издања, које је било повучено из течаја крајем јуна 1869. године. Залиха свакако није могла бити велика а тако исто и вредност. Млади Васић био је дошао у везу са трговцима у иностранству те им је те марке продавао а и добијао у замену разне јефтине стране марке, употребљене. Тако смо и ми почетници долазили до лепих шарених европских и прекоморских марака. Касније је млади Васић студи-

рао у Паризу где се потпомагао у школовању продавањем тих првих српских марака. Још ми је у памети штампани Васићев ценовник, по коме је он нпр. марке кнеза Михајла београдске штампе нудио: оне од 10 пара по 10 француских франака, а оне од 20 пара по 20 франак стотину! 10 тадашњих српских „чаршијских“ пара одговарало је новцу од 5 француских сантима, продавао је дакле марке по двострукој номиналној вредности. „Није ми познато да ли је у Београду у то доба било и одраслих лица, домородаца који би се бавили сакупљањем поштанских марака; ако их је пак било, они су то чинили кришом, бојећи се да не буду изложени подсмеху околине, јер је сакупљање марака било сматрано детињом забавом. Сећам се пак једнога Дубровчанина Иве Чингрије, тадашњег аустријског вице конзула у Београду, земљака и пријатеља из детињства покојног ми оца, који је долазећи каткад нама прегледао моју малу збирку марака улепљених у једну свеску, коју ми је начинио отац, и даровао ми још по коју марку коју не бих још имао.

„Тек више година касније јављају се озбиљнији скупљачи, међу којима су били најистакнутији: Др Јован Дакић, управник душевне болнице, касније Ђенерал, Михаило Рашић, ађутант кнеза Милана, после маршал двора, Стеван В. Поповић, секретар, касније начелник поштанске управе и капетан Валтер. Знам да је и краљ Милан у младости скупљао марке. Са филателистичком литературом се од домаћих филателиста први отпочео бавити капетан Валтер, тада у Нишу, објавивши неколико чланака о српским маркама у часопису »Mitteldeutsche philatelistische Zeitung« 1902. и 1903. године.

„Пре тога је још 1897. године Стеван В. Поповић прикупио податке о првим српским маркама које је објавио капетан Шенек у Грацу у часопису »Austria philatelist« али он сам (Поповић) није ништа објавио. „Мој први филателистички рад изашао је 1905. године у Сенфовом »Illustriertes Briefmarken Journal«*).

*) Извод из чланка „О развоју филателије у Србији одштампан у „Филателистичком алманаху“ за 1939. годину Др. В. Симић-Вакановић. Тек после првог светског рата основан је први клуб у Србији „Српски филателистички клуб (17. 9. 1919. год.) и од тада се са правом може рећи да је филателија у Србији постављена на озбиљну и истраживачку основу. Зато се не треба чудити да су прве стручне чланке о српским маркама писали странци. Од наших људи пионери у том послу били су: Хранислав Валтер и Евжен Дероко. Валтер је био српски официр са службом у Нишу и Београду. Био је страсан сакупљач балканских земаља, а нарочито српских. Он је међу првима пратио аустријску и немачку филателистичку литературу, штампу и био први филателиста из Србије учлањен у познато немачко друштво »Mitteldensehe Philatelistischen Verein«. У часопису тог друштва (Mitteldensehe Philatelisten Zeitung), Валтер је 1902/1903. године, први од сакупљача, објавио стручан чланак о српским маркама. Тиме је ударен камен темељац и створени предуслови за даљи развој филателије у Србији. Он је много допринео њеном развоју и популарисању. У том чланку Валтер је објавио податке о првим српским маркама о врстама папира и зупчања код издања са ликом кнеза Михаила. и Милана Обреновића, о употреби половљених марака код неких пошта, о разним другим особеностима па и о фалсификатима који су већ тада почели да се шире и увлаче у филателистичке збирке па и у поштанске музеје

у Лондону, Штокхолму и др. Најзад Валтер је био први сакупљач целина у Србији а његова истраживања на том пољу корисно су послужила и појединцима и чувеном издавачу „Браћа Сенф“ из Лајпцига за њихов каталог целина. Њихов успешан и документован рад на проучавању српских марака прекинула је смрт: умро је у Нишу 1906. године у 52. години живота и то онда када је испитујући српске марке стекао огромно искуство и прикупио драгоцене податке који су остали неискоришћени и необјављени. Но и оно што је за његовог живота објављено несумњиво је користило каснијим следбеницима на проучавању српских марака и целина.

Непосредно пред Валтерову смрт објавио је Е. Дероко у Сенфовом »*Illustriertes Briefmarken Journal*« из 1905. године, први чланак о српским маркама под насловом „Да ли су српске новинске марке од 1866. године поштанске или таксене марке. Настао је један од првих заслужних стручњака и познаваоца српских марака, а истовремено отпочео је плодоносан рад и огроман и по садржини и по обиму рад на проучавању и обради српских марака из пера Евжена Дерока. Поновила се она позната „где ја станем — ти продужи“ и Дероко је са успехом наставио рад који је отпочео и изненадно прекинуо Х. Валтер.

Нема сумње да је Дероко наш највећи истраживач а истовремено и најзаслужнији за развој и популарисање српских поштанских марака у нас и у свету. Његов рад у филателији је од капиталног значаја то је дубока бразда коју је узорао у ширењу, проучавању и популарисању српских марака. Учествовањем на великим изложбама било као излагач или члан жирија, а највише публицистичким радом, највише је допринео да су српске марке добиле високо место у светској филателији.

Његов рад на проучавању српских марака, целина и жигова био је мукотрпан и тежак. Захтевао је много времена, стрпљења и љубави. Немајући скоро никакве поуздане податке о вредносницима и поштанским жиговима, морао је да уложи огромну енергију: да обилази библиотеке и архиве па, у недостатку других извора, да прикупи податке од старијих људи, и савременика, од свих оних који су могли да пруже некакав поуздан податак или детаљ из историје српских пошта и марака. Морамо напоменути да у то време и библиотеке и архиве нарочито пре и после првог светског рата, нису биле методички потпуно сређене и самим тим и доступне појединцима и заинтересованим лицима. Због тога рад Е. Дерока на изналажењу података и проучавању вредносница и жигова морамо нарочито да ценимо и истакнемо. Сећам се да је једном приликом рекао како је због неколико података о маркама, употреби поштанских жигова и отварању пошта, морао често пута, да проведе на раду по неколико дана па и недеља. Међутим та упорност и уложени труд нису остали узалудни. Напротив он је поред Х. Валтера дао диван пример како се несебичним и преданим радом може много учинити за филателију а преко ње и за своју земљу: обе су уздигли у ред и на ниво осталих културних заједница света. Благодарни његовим радовима за српске марке заинтересовали су се многи инострани сакупљачи и истраживачи — отуда низ познатих филателиста који су се бавили сакупљањем и проучавањем српских поштанских вредносница. Најзад, оно што је најважније, Дероко је поставио солидну основу филателистичкој литератури у Србији па, донекле, и у Југославији. Био је оснивач и први председник југословенског филателистичког Савеза (основан 28. V 1933. године) и на том положају остао све до 1941. године када је услед ратних прилика и одлуке окупатора, Савез прекинуо са радом. Схва-

тајући значај и заслуге за југословенску филателију, на трећој редовној годишњој скупштини Ј. Ф. Савеза одржаној 8. септембра 1935. године установљена је Савезна плакета за заслуге стечене на филателистичкој литератури. Названа је „Плакета Евжен Дероко“. Зар то није најбољи доказ велике вредности овог филателистичког првака и његовог угледа и поштовања које је уживао међу југословенским филателистима. Морамо напоменути да се Дероко поред истраживања српских вредносница и поштанских жигова, бавио и проучавањем југословенских марака посебно марака Словеније. Нарочито је добро проучио марке Краљевине Југославије, тзв. „општег издања“, које су биле пуштене у употребу почевши од 15. IV 1921. године. Припремио је специјалан каталог југословенских марака општег издања који је намеравао да изда југословенски филателистичке савез. Али као што је речено за време рата Савез није могао радити па је Дероко овај прикупљени материјал уступио издавачима „Приручника и каталога марака за 1942. годину“.

ХРАНИСЛАВ
ВАЛТЕР

капетан српске
војске

Дероко је оставио велики број радова из области филателије. Ипак поменућемо оне најглавније: „Историја поштанских марака Србије прва свеска библиотеке Југ. Фил. Савеза Београд 1940; »Die Poststempel von Serbien« 1840—1921« (Српски поштански жигови од 1840—1921). Издао бечки часопис »Die Postmarke« 1936. године у засебну свеску коју је Дероко допунио и исправио у часопису „Филателист“ бр. 22/23 за 1938; „Грађа поштанских марака у Србији“ одштампана у „Филателисти“ бр. 6 и 7/8 за 1939. и „Специјалан Каталог југословенских марака општег издања.“

Ови радови поред других уврстили су га у ред најзначајнијих писаца у нашој и страниј филателистичкој литератури.

Као човек био је скроман, ненаметљив, тачније речено доста повучен, али зато непосредан и врло срдчан. Умео је лепо и убедљиво да говори и пленио је људе својим шармом и духовитошћу. Дobar козер, у његовом друштву није никад било досадно. Већ после неколико сусрета са дотле непознатим људима од њих је стварао пријатеље и поштоваоце. У његовој присутности уочавала се она позната чињеница да филателија поред других позитивних и корисних појава, зближава људе разних професија и на разним кул-

турним и социјалним нивоима да од недовољно познатих убрзо ствара добре пријатеље и другове. То је свакако главни разлог за њен сталан успех и замах.

Колико је Дероко био велики човек и родољуб нека послужи овај детаљ: за време другог светског рата од обновљеног „Великог немачког филателистичког Савеза“ добио је понуду за упис у стално чланство. Он је то одбио са необично смелом и пркосном манифестацијом: да не може примити понуду чланства пошто она долази од оних који су окупирали његову земљу!“

Овакав одговор могао је да дође само од високо моралног човека, чврстог и светлог карактера и дубоко надахнуте националне свести. Био је један од малог броја људи који су дали печат и смернице нашој филателији и зато га наша средина не може, не сме заборавити ни приликом овог јубилеја.

С. Остојић

ИСТОРИЈА БАЛКАНСКИХ ПОШТА

Доносимо извод из „Историје балканских пошта“ коју је написао Живојин Пауновић још 1929. године. Због ограниченог простора узели смо само део који се односи на организацију пошта у Србији.

СРБИЈА

У Србији за достављање вести и писама у средњем веку, у доба цветања српске државе, владоци су као и другде употребљавали гласнике пешаке и коњанике, а на њихову службу и на тајну било усмених било писаних вести обраћао је особиту пажњу цар Душан, који је одржавао сталну везу са својим вазалима и суседним државама. Но падом државе (1459) престаје сав писмени саобраћај међу грађанима и дописивање вршено је само између турских доглавника међу собом и са Цариградом. Саопштења међу грађанима вршена су од уста до уста, дакле усмено и по правилима, јер и писменост не беше довољно развијена а одржавала се само по манастирима. Путова је било врло рђавих а најбољи је био и сада чувени „Цариградски друм“ од Београда преко Смедерева, Алексинца, Ниша и Пирота за Цариград, који су Турци одржавали у добром стању за своју сопствену потребу.

У првом устанку (1804) указује се неоспорна потреба за дописивањем и бржим разношењем вести између вођа народних. Караџорђе као врховни вожд обраћао је велику пажњу на пренос вести и писама и почео је уређивати „мензулане“ у свим већим местима, не бранећи поред својих сопствених гласника да и други држе исте. Ове мензулане биле су друмски ханови (гостионице), који су служили за поштанске постаје и у њима су храњени коњи спремни увек за размену путујуће поште. Но то је било тако примитивно и неуређено, да се о каквом већем поштанском значају у Србији у то време не може ни говорити, јер период времена од 1804—1813. обележен је у историји Србије углавном као период борбе за ослобођење од турског господарства. По неким аутентичним подацима налазимо да се у ово време на многим местима помињу „поште“, али да су под тим именом подразумеване напред описане мензулане а не државна надлештва са одређеном организацијом.

У § 17. Караџорђевог криминалног законика од 1807. била је ова важна одредба: „Налаже се сваком Србину, а особито сеоском кмету, како би писмо у село дошло, да се таки даде кмету, у које му драго доба било и кмет тај час да га шаље куд иде и коме... Који би се усудио... задржати тај подлежи 50 штапова трпети“.

Пропашћу Србије 1813. наступио је двогодишњи прекид у њеном самосталном политичком животу све до 1815. и инвазијом турском уништено је готово све оно што је од државног устројства из Караџорђевог времена било створено.

После другог устанка (1815) кнез Милош уређује и осигурава достављање писама и вести бринући се за безбедни саобраћај и подижући боље путове. Од 1820. кад је земља била умирена и прилично срећена, имамо већ несумњивих података о српским татарима као државним органима, који су имали свога старешину „татар-агу“, а овај се сматрао као виши дворски чиновник од великог поверења и налазио се увек око кнеза Милоша. Као што се види у Србији је саобраћај вести од најранијег времена пао одмах у државне руке, па је то био случај и у почетку стварања нове српске државе.

Татарска пошта на Балкану за време Турака

Едмонд Дитамп, некадашњи француски конзул у Брусси описује татарске курире на овај живописан начин:

„Долазак поворке чује се још из далека. Чују се узвици постиљона и заптија из ескорте, рзање и брзи кас коња. Сваки који се нађе при њиховом пролазу, кола, мазгари, каравани, тако опоменут мора се одмах склонити и оставити пут слободан.

„Поворка се приближује. Чује се одређеније дуго „ау, ау, гварда, гварда!“ од стране коњаника, а ти узвици показују да нико није заспао на коњу.

„Ево их. Најпре се види ковитлац прашине. Не разликују се животиње од људи пре него у моменту кад прођу покрај вас.

„Напред авангарда: 6 заптија у мрком и зеленом оделу, с малим кратким чизмама, са сабљама, напуњеним пиштољем и дугом пушком, провученом под левом ногом а утврђеном за седло.

„На двадесет метара позади поворка: коњи су повезани по четири у ред, и један сурџија води сваки од ових редова, којих покаткад има осам или десет; сваки коњ носи с десна и с лева две, три, четири торбе јако утврђене конопцима; они који носе групове новца, злата, разних вредности, смештени су позади под непосредном заштитом друге пратње од 6 заптија.

„Најзад долази татарин, главни шеф поворке. Он носи старо турско одело, мали везени капут, широке чакшире, велике платнене чарапе што му служе за гамаше, и кожне чареке; његов широк појас у боји који му покрива половину груди пропушта кроз себе дршке и врхове јатагана, јабуре пиштоља, кремен за ватру; дуго пушку носи о рамену; на глави му турски фес увијен дугом чалмом, свилени му шал у блиставим и разноврсним бојама, чије кићанке од свиле играју слободно на његовим снажним плећима. Јашући најбољег коња, седи удобно на високом и широком черкешком седлу, он бди над поворком и пушећи једнако јак дуван, не губи из вида ни једну торбу, ни једну животињу, ни једног човека.

„Све то пролази, као вихор подижући облаке прашине; рекао би човек да је трупа ђавола који јуре урличући. Али има ту једна карактеристика, једна особита оригиналност. Кад се сусретне ова турска пошта, која више од једног месеца пролази без задржавања,

дан и ноћ, целу азиску Турску, човек се осећа далеко од баналне и досадне једноликости европских земаља. Овде се све креће, све ради под сопственом одговорности; будући сваког тренутка на коцки, вредност живота сваког од њих је десеткована; човек се појављује под својим правим видом са свим силама и свим облицима које му природа тако племенито ставља на расположење и које претераност цивилизације непрестано тежи да умањи.“ (Paul Hugounet: La poste des califes et la poste du Shah, Paris 1884. стр. 70—72).

Проф. др Тих. Р. Борђевић у својој књизи „Из Србије Кнеза Милоша“ (Београд 1922) има сличан опис татарске поште, па овако вели о татарима и мензуланама:

„Најбржи саобраћај вршили су за време Кнеза Милоша татари. Татара је било турских који су одржавали везу на првом месту између паше београдског и Цариграда, а затим између паше и Кнеза Милоша и нахиских војвода, и српских који су у земљи носили важније заповести и писма од кнеза Милоша на све стране, а ван земље одржавали везу између Кнеза Милоша и Цариграда. Татари су увек јахали добре коње. Пред њима је јахао по један, а каткад и два сурудије који су водили још по једног коња, да се набе, ако би се татаринову коњу што на путу десило. И татари и сурудије имали су камџије за шибање коња. Татари су њима шибали и сурудије. Турски су татари, кад би пролазили улицама, шибали сваког кога би дохватили. Јурећи што се брже може, драли су се из свег грла, нарочито кад би се приближили вароши, да би се чуло у мезулани за њихов долазак, те да им се припреме одморни коњи. Татари су били врло издржљиви; при хитним пословима не би се нигде одмарали од Београда до Цариграда. Српски су татари били бржи од турских. Турски су прелазили пут од Београда до Цариграда за седам до десет дана, што се рачунало да износи око 180 сати; српски татар-ага Инџа долазио је за четири дана из Цариграда у Београд, Јованча Спасић је ишао од Цариграда до Крагујевца за пет дана, Татар-Богдан је са копијом фермана пошао из Цариграда 27. августа 1830. године а стигао у Крагујевац 1. септембра у ноћ.

„За олакшање путовања турских татара на цариградском су друму кроз Србију биле подигнуте мезулане, као што је то било на свима главним друмовима у Турској. Мезулане су биле у Јагодини, Паланци и Београду. То су биле царске мезулане, чије је издржавање падало на општенародни трошак. Сем њих биле су за унутрашњу потребу нахијске и вилајетске мезулане, о чијем су се издржавању старале или само дотичне нахије, или су и оне падале на општенародни трошак. Мезулџије су по уговору са кнезом Милошем морали држати извесан број добрих коња, а за то су добијали извесну суму новаца. 1824. године учињене су једним ферманом знатне измене у царским мезуланама. На место мезулаџија постављени су кириџи-баше, који су морали да држе коње и да их дају под кирију. Од тада су с татарима путовала и приватна лица. За коња и два татарина, који прати путника, плаћало се до Цариграда око 80 форината сребра. Пут је трајао десет дана или по осамнаест сати јахања дневно. Татари су били врло верни, тачни и брижљиви пратиоци.

„Мање важне наредбе од Кнеза народним старешинама и другим властима разносили су кнежеви момци.

„И татари и кнежеви момци били су у великоме уважењу, јер су сматрани као кнежева околина, преко које се може чути и зло и добро. Због тога кудког би стизали добијали би стан, храну, част и уопште се према њима поступало као према људима од утицаја. Истакнути татари Кнеза Милоша постајали су чиновници и истеривали су високе каријере, као што је случај са Јованчом Спасићем, Пекетом Илићем, Стојаном Симићем и тако даље.

„Извештаје од старешина и надлештава носили су пандури.“

Од 1821. почињу се укидати турске мензулане и њихову службу прихватају српске, те је у периоду времена од 1822—1839, до краја прве владавине Кнеза Милоша, учињен велики напредак у поштанском саобраћају, јер су тада већ биле потпуно развијене саобраћајне установе у Србији (татари и мензулане) и по осталој унутрашњости земље, што се потврђује првим званичним актом о мензуланама од 30. маја 1838. и једном уредбом од 5. маја 1839.

У том времену помињу се још и аустријски татари, који су носили аустријску пошту између Београда (Земунa) и Цариграда, а кад 1836. би установљен аустријски конзулат у Београду аустријски конзул основа у Београду и Алексинцу „Поштанске Експедитуре“ којима се служила и српска публика, што је аустријска влада врло вешто експлоатисала у своју корист у погледу како финансијском тако и политичком. Помиње се и енглеска пошта која је била само кратко време.

Станице за размену татарских коња на цариградском путу ређале су се овако: Паланка, Јагодина, Алексинац, Ниш, Пирот, Софија, Ихтиман, Пазарџик, Филибе, Асџоје, Ебибче, Једрене, Бабаиске, Лулебургас.

Прва пошта установљена је тек 1840. и то у мају у Београду, а у јуну у Крагујевцу. (Др. Т. Борђевић, пом. дело стр. 37).

„Устројеније Поштанског Заведенија“ које је потписао кнез Александар Караборђевић у договору са државним саветом 15. октобра 1833. било је темељ за уређење поштанске службе као неопходне гране државне управе у Србији. Ово уређење, нарочито у питању врсте пошиљака, поштанског регала, такса итд. било је по угледу на аустријске поште. Од тада почиње нови период поштанске службе у Србији, која се постепено развила до данашњег ступња у уједињеној Краљевини Југославији. Колико је пошта у Србији напредовала доказује и учешће Србије, иако још вазалне кнежевине, у оснивању Светског Поштанског Савеза 1874. г. у Берну (учествовало само 22 државе).

Једновремено са „Устројенијем“ донесена је и Уредба о наплаћивању поштанских такса са тарифом за писма и аманете. Устројеније је имало 66 чланова којима су прописане главне дужности поштанских чиновника, надзорника мензулана и мензуланских служитеља, и одмах је у почетку установљено 36 пошта и 36 мензулана. Преглед рачуна ових пошта и мензулана вршила је Главна контрола, која је установљена 14. јула 1844, као највиша рачунска власт у земљи.

Поште, поштанске експедитуре и мензулане биле су установљене у свим главним местима у Србији и поред граница. У поштама и поштанским експедитурама, подељене у три реда вршили су службу поштанску „пост-експедитори“, „пост-офисери“ и „пост — мајстори“ као државни указни службеници. Само је београдска пошта

била првог реда, алексиначка другог, а све остале трећег. У мензуланима, као, станицама за размену коња, вршили су дужност настојници са служитељима, који су стајали под надзором поште, али сами су примали и отпуштали сурукције — поштанске возаре (постиљоне). Отправљане су само две радње: писмоносна и аманетна, а уз њих постојала је и служба „штафета“ (хитне доставе) и превоз путника. Над свима овим поштанским заведенијама стајало је Управитељство Поштанско под Министарством унутрашњих дела.

Од 1850. почиње живљи покрет за подизање поште. Аустроугарска тражи од Турске везу за међународни транзит преко Србије за Исток. Србија закључује с Аустријом нарочиту угодбу јануара 1855. на подлози немачко-аустријског уговора од 1850. и тако се успоставља веза Београда с Европом.

Од 1866. почиње увођење нарочитог поштанског законодавства. Те године 25. јануара ступио је на снагу први Закон о поштама а за њим су се низали једно за другим Закон о маркама 1866, Закон о упутницама, доплатама и саобраћајним картама од 1871, Закон о поштанским упутницама од 1879. и други.

Од 1822. поште и телеграфи прелазе са Министарства унутрашњих дела под управу Министарства народне привреде, а од 1. јануара 1900. до 1918. биле су под Министарством грађевина као засебно Поштанско-телеграфско одељење (Закон о преносу управе пошта и телеграфа, у надлежност Министра грађевина од 5. октобра 1899). 7. децембра 1918. образовано је Министарство пошта и телеграфа, које се укида Законом о уређењу Врховне државне управе од 28. марта 1929. године.

О поштама, телеграфима, поштанским надлештвима, телеграфским надлештвима и поштанско-телеграфским надлештвима, ребе о „штацијама телеграфским“ или „поштанско-телеграфским штацијама“ говори се све до краја 1890. Реч поштанска станица, доцније телеграфска станица, или поштанско-телеграфска станица, помиње се званично први пут у једном постављењу чиновника од 1. марта 1891. затим у једном распису од 23. марта исте године („П.-Т. Весник“).

До 1890. биле су одвојене поште од телеграфа а од тада се постепено спајају. До 1894. било је звање старешине и руковође поште и телеграфа а тек у буџету од 1894. видимо да се уноси звање управника и то Главне поште, Главног телеграфа и Поште на железници у Београду, док су „руковође“ остале у пошти на Сави и на Врачару, а у осталим местима на челу је стајао по један указни „поштар“ или „телеграфиста“ као старешина.

Први поштански правилник тзв. „Поштанско наставленије“ издато је 1844. године, замењено новим „Поштанским настављењем“ 13. априла 1886. Тек 15. новембра 1897. издат је „Правилник за поштанску манипулацију“ и то „други део; аманетна служба“, а „Правила службе за вршење закона о поштанским упутницама“ донесена су 1. септембра 1882. Правилник за вршење службе код амбулантних пошта донесен је 4. октобра 1884. а још 10. децембра 1881. прописана су била „Правила за вршење претплате код пошта на новине и повремене списе што излазе у Србији“.

12. новембра 1896. у погледу руковања и рада старешина подељене су поште и телеграфи на 4 реда: I реда биле су у Београду Главна пошта, Главни телеграф и Пошта на железници, као и пошта и телеграф у Нишу; II реда: Београд — Министарство (Унутрашњих дела), Б. — Сава, Б. — Врачар, Ниш — Жел. станица и све остале у окружним местима; III реда поште „са два или више званичника“; IV реда: „са 1 званичником“. Ова подела доцније је постепено от-

пала, те се пред Уједињењем није затекла никаква подела пошта на редове.

Први међународни поштански уговор Србије био је са Аустроугарском 2. децембра 1868. Дописнице (назване „саобраћајне карте“) уведене су у Србији законом од 13. октобра 1871. а прву илустровану дописницу са изгледом Београда издао је књижар В. Валожић 1896. у Београду.

1. јануара 1900. уведена је први пут у Србији званична поштанска упутница, а 30. XII 1901. „службена поштанска упутница“ за међусобно шиљање новца између поштанских надлештава. 27. априла 1914. („П. Т. Весник“ бр. 5 од 1914) донесен је правилник о унутрашњој упутничкој служби, који је мало времена важио, јер је ступио на снагу 1. јула 1915. (по ст.) а већ 14. јула почео је рат с Аустроугарском.

У Србији су уведене поштанске марке највишим решењем: од 8. VII 1866. које је замењено Законом о маркама поштанским за писма и новине од 31. октобра 1866. са изменом од 16. децембра 1882. (и данас важи). 13. маја 1866. израђене су у Србији прве поштанске марке за новине од 1 паре (бронзано-зелене на ружичастој основи) и од 2 паре (мрке на основи љубичасто-сивој). Оне су биле неперфорисане а на њима је био српски државни грб са круном и натписом „К. С. Пошта“. 1. октобра исте године пуштене су у течај и прве марке за писма са ликом Кнеза Михаила и натписом: „К. Србска Пошта“. Оне су штампане у Бечу а 5. новембра штампано је једно издање и у Београду. 15. марта 1895. уведене су „порто-марке“.

Општинске поште почеле су дејствовати 25. јануара 1903. Почетак њиховог рада обележен је овим речима министарског расписа: „Да би отварањем пошта у свим општинама, Краљевина могла забележити један свој културни напредак; да би грађани српски, који станују по селима, могли од сада уживати благодати које је кроз толики низ година пошта пружала само градском становништву Краљевине; да би српска трговина могла корисно делати и у сваки најудаљенији кутак наше Отаџбине доспети; да би војник српски брже, чешће и сигурније добијао гласе из свога завичаја и своје забринуте родитеље веселио гласима да је служба Краљу и Отаџбини и мила и драга; да би српска књига и српска журналистика дошла до што већег броја својих читалаца; да би државне и општинске власти биле у што бржој и јефтинијој вези; једном речи, да би сви били задовољни поштанским саобраћајем...“ предају се јавном саобраћају 804 општинске и 3390 сеоских пошта. („П. Т. В.“ бр. 1 од 1903).

У Србији је био спремљен и пројект Закона о поштанској штедионици још 1889. са 22 члана и правилником за извршење, али Народна скупштина није стигла никад да тај закон изгласа. Зато је поштанска штедна служба уведена у Србији тек 1. јула 1926. према правилнику од 4. фебруара исте године.

ЈЕДНА „АФЕРА“ ИЗ ПРОШЛОСТИ

око једног примерка поштанске марке од 0.10 динара

Много пута мале ствари изазивају велике узбуне. Тако је пре 70 година цела Државна штампарија дрхтала у узбуђењу због неколико поштанских марака. Наиме, тадашњи руковалац поштанских марака при Министарству народне привреде, Милоје Гајић, који је свакако био ревносан службеник, поднео је крајем децембра 1889. године своје министру један, изгледало је, врло значајан реферат. У том реферату налазила се страшна оптужба: да поштански

служитељ Бока Берић „показује својим друговима један егземплар марака по 0.10 динара комад од нове емисије која ће ступити у живот 1. марта идуће 1890-те године и која се сада израђује у Државној штампарији“.

Разлог за узбуну био је довољан. После абдикације Краља Милана дате су у израду марке са ликом младога краља. Клишеа за њих израђена су у Државној штампарији у Београду, штампање је вршено такође у Државној штампарији у Београду и требало је да буду пуштене у продају тек марта идуће године, али, ето, три месеца пре тога рока поштански служитељ Бока Берић већ има такве марке у рукама! „Како се ове марке израђују под државном контролом“, пише у свом реферату руковалац Гајић, „настаје питање: од куда је ова нова марка кад она представља вредност новца и саставни је део државног прихода“.

Изгледа сасвим оправдана бојазан честитог Гајића, утолико оправданија што је, по његовим речима, „познато како су на недозвољени и управо на овај исти начин у течају многе марке садашње емисије без да су од Министарства купљене“.

Можда бисмо мирније примили целу ту аферу да не прочитамо горње речи, јер нам је увек пријатније кад верујемо да је прошлост била лепша од садашњице, али морамо бити објективни према историјским чињеницама.

Злоупотреба са поштанским маркама! Велике проневере! Несавесност чиновника! Богаћење на рачун државе! Корупција!... Ко зна какви све узвици нису раздирали груди добрих Београђана и целе патријархалне Србије због тих неколико маркица?

Председник комисије за штампање поштанских марака био је Тодор Поповић, који доби хитно наређење од министра народне привреде Стевана Поповића да „обрати нарочиту пажњу на личности које дејствују око израде марака“. Министар је био дугогодишњи чиновник, просветне струке, немачки ђак, чист и неумитан, онај исти који је 1895. године као министар финансија закључио „Карлсбадски аранжман“ са државним повериоцима и смањио ануитет за неколико милиона, па је разумљиво да је недопуштена појава ових марака изазвала у њему захтев да се кривци пронађу што пре. Председник комисије изјави сумњу у могућност „оваквог чега“, јер прво се спреми и преброји артија, која се од управе добија; а онда се у присуству најмање два члана штампа а по свршетку дневнога рада машина се запечати“. Па ипак, одмах поведе истрагу.

Ствар се, међутим, изненада заплете још више, јер поштански служитељ код кога је марка нађена изјави да је једну нову марку од 0.10 динара добио од познатог београдског трговца Милана Терзибашића. Позван на саслушање, Терзибашић признаде да је марку доиста дао послужитељу и да их има још, али да једино министру може изјавити од кога је добио „ове пробе на поклон“.

Афера је расла. Дакле, чак је и угледна београдска чаршија умешана у нечасну трговину са државним маркама! Очигледно, на помолу је нечувен скандал, несавесна радња која ће повући за собом у блато велики број виђених људи, трговаца, чиновника, а можда чак и министра! Али, највише су се тресли зидови трошне зграде Државне штампарије, јер је највећа сумња и нехотице падала на ту нашу најстарију културно-просветну установу.

Терзибашић доиста изиђе пред министра Поповића и повери му да је марке добио од Димитрија Живадиновића, члана фирме „Јевта Павловић“, коме их је опет дао тадашњи управник Државне штампарије Стеван Раичевић.

Дакле, сумње више није било. Ради се, неоспорно, о великој злоупотреби, чији је први виновник управник Државне штампарије. Зато се министар народне привреде одмах обрати министру просвете Светозару Милосављевићу да он нареди строгу истрагу, пошто је Државна штампарија у његовој надлежности. Милосављевић, који је у кабинету Саве Грујића био један од најнепомирљивијих радикала, врати цео предмет, да би се саслушао и трговац Живадиновић, па тек потом да му се пошаљу сва акта.

Страх је обузимао људе, па чак и ministre, јер је изгледало више него вероватно да је по среди велика афера. Над Државном штампаријом били су се наднели црни облаци, а њен управник ишао је по њој као изгубљен, сав потиштен тешком моралном и материјалном оптужбом.

Димитрије Живадиновић, који је живео до пре неколико година и био један од најугледнијих београдских трговаца, изјавио је на саслушању да се затекао у управи Државне штампарије када су прегледи боја нових марака били враћени из министарства, па је умолио управника да од свију боја узме по два-три комада. „Ово сам, вели, нарочито учинио по молби г. Милорада Терзибашића, овдашњег трговца, који ме је молио да му од истих набавим по један комад“.

Шта ће Терзибашићу те марке, о томе Живадиновић није ништа рекао. По свој прилици, изгледа да је био филателист, као и сам Живадиновић, што се да наслутити из његовог даљег исказа, у коме је поштено бранио несрећног управника Раичевића следећим речима: „Г. управник на прву моју молбу одбио ме је говорећи: да то не сме да издаје, док се не пусте у саобраћај. Ну кад сам га поново замолио да ми одобри, и казао му узрок захтева, а то да допуним свој албум марака, а не да их на другу какву цель употребим, онда је г. управник казао: па узмите, али ми је напоменуо да их не смем нипошто употребити, докле се не пусте у саобраћај, што сам тако и учинио.“

После овога, небо се мало разведрило и многим је лакнуло, али ипак још није било довољно јасно: шта је требало управнику Државне штампарије да поклања марке које још нису у оптицају и да ли је доиста у питању само једна несмотреност с његове стране?

Истрага је вођена и даље. Најзад, по писменом захтеву министра просвете, управник Државне штампарије дао је фебруара 1890. године опширно разјашњење целе „афере“. Из тога службеног акта сазнајемо да је, у време кад ће случај избити на јавност, Државна штампарија у Берлину послала нашој Државној штампарији отиске свих врста нових марака у разним бојама. Отварање сандука са клишеима и отисцима извршено је комисијски. Клишеи су стављени у касу. Министарство народне привреде узело је отиске на увиђај, али их је вратило Државној штампарији, пошто су управнику дата упутства у погледу боја и хартије. Дакле, преузете су све мере предострожности да не би дошло ни до каквих злоупотреба. Међутим, по повратку из министарства, управник Државне штампарије позвао је Димитрија Живадиновића, члана фирме „Јевта Павловић“, која је лиферовала хартију за Државну штампарију, и показао му отиске, односно „коректуре“, као што то управник каже у своме изјашњењу, да би уверио лиферанта како је немачка хартија боља од оне коју он набавља. „Том приликом замолио је г. Димитрије Живадиновић управника, да му ову коректуру марака да ради употребења са својим хартијама па ко буде потребно да их пошаље у фабрике бечке ради анализирања, нашто му је дато од свих врста као проба за набавку боље хартије“. Из истог акта видимо да су

отисци тих марака дати још и следећим лицима: Кости Протићу, Краљевском намеснику, за њега и Краља, Ранку Тајсићу, народном посланику, Алекси Спасићу, управнику Управе фондова, и једном фабриканту из Стутгарта, а све то ради упоређивања боја.

Искази Живадиновића и управника Државне штампарије нису се у свему потпуно слагали, али се ипак на основу ових података могло поуздано закључити да у целој тој „афери“ није било никакве штете по државу нити какве злоупотребе.

Управников навод да је немачка хартија за марке била боља од оне коју је Живадиновић лиферовао утврђен је као непобитан, јер је он то изјавио и у Министарству народне привреде пред начелником Св. Гвоздићем и секретаром С. Поповићем. Али не може се одбацити ни искреност Живадиновићеве изјаве о жељи да испуни молбу трговца Терзибашића, као и да „допуни“ свој албум марака. Изгледа да је он згодно искористио управничково тврђење о лошијем квалитету његове фирме, па је тако „ради упоређења“ дошао до првих отисака нових марака.

Неоправдано осумњичени управник из чијег се извештаја види да је био тешко погођен тим немилим случајем није се могао уздржати да не напише следеће у својој одбрани: „На овом месту част је потписаном управнику саопштити Господину Министру: да је од 1866. године па до данас под његовом управом наштампано: поштанских, таксених, крчмаринских, дуванских марака као и марака за жигице, облигација и новчаница Народне банке у вредности преко 50.000.000.— динара и до данас није ни један комад проневерен од стране управе или комисије нити се ма где показало каквог фалсификата.“ Честити Раичевић на крају додаје како се за 32 године државне службе стално „тудио, студирао, размишљао и радио“ да постигне што бољи успех, „па поред свег тог мог ревносног рада мени се ставља у грех оно што ни у колико нисам заслужио, а то је ова сумња, која је потекла из непознавања ствари.“

Тако је због ревности опрезног државног службеника Милоја Гајића руковаоца поштанских марака, пре педесет година патријархални Београд пуна три месеца брујао од разговора о тој тајанственој „афери“, која је створена око неколико малих поштанских марака. Најзад марта 1890-те године министар просвете Милосављевић, уверен у исправност управника Државне штампарије, ослободио је душевне патње Стевана Раичевића, доневши решење „да се сваки даљи извиђај по тој ствари прекине“.

Момчило Милошевић

Штампано у „ПОЛИТИЦИ“ бр. од 6, 7, 8. јануара 1941. год.

По одобрењу г. Момчила Милошевића, уступа се овај чланак „О једној „афери“ из прошлости“ око једног примерка поштанске марке од 0.10 динара да се може одштампати у јубиларном броју „Филателисте али да се рукопис врати писцу.

ПОШАЉИТЕ МАНКО ЛИСТУ

Добили смо укупно 87 дописница и писама од филателиста из свих крајева наше земље, који нас моле да их обавестимо о здравственом стању друга Димитрија Јанићијевића званог Митке. Многи од њих истичу да их је упознао са филателијом, поклањао им марке а многи додају да су од њега први пут чули за термине манко листа, масенваре итд. Појединци истичу да његова активност у проналажењу младих филателиста, организацији и учешћу на изложбама марака у земљи и иностранству, преко 30 медаља и разна признања, не може да се заборави бар у генерацији која га познаје.

Димитрије Митке
Јанићијевић

Уместо појединачног одговора обавештавамо цењене читаоце да је друг Јанићијевић више од годину дана у болници. Као тешком болеснику дијабетичару ампутирана му је једна нога. Сада се налази у амбуланти ортопедског завода — Рудо у Београду где му се израђује протеза. Он лично добро се осећа, очекује да ће до краја године коначно напустити амбуланту. Иако је био у врло критичној ситуацији он није престао да се дописује са многим а међу њима и младим филателистима којима и даље завршав писмо поруком „Пошаљите ми Вашу манко листу“.

Имајући у виду друштвену активност друга Миткета, годишња скупштина Савеза филателиста Србије, доделила му је своју златну значку као знак захвалности и признање.

БЕРДАП

Најлепши део Дунава у целом његовом току Бердап или Гвоздена Капија, како се зове на румунском језику дели и везује две земље: Југославију и Румунију, две земље које у својој историји нису никада ратовале. Тај живописни пејзаж нашао је своје место и на маркама ове две земље, које се њиме поносе.

Југославија је Бердап приказала на једној предратној марки од 2+2 динара изашлој 15. III 1939. године (бр. 241) у добротворној серији за Дом птт чиновника у Београду, управо то је био град Голубац. У авионској серији издатој 16. VI 1951. вредност од 1 динара приказује Бердап (бр. 518), као и на одговарајућој марки за ВУЈНА-СТТ у серији издатој 16. IV 1954. (бр. 116). Бројеви су дати по Каталогу поштанских марака југословенских земаља 1970. Такође Бердап се налази на неколико целина Југославије (издања поштанских дописница-разгледница предратне Југославије и то IV и V издање). На марки од 50 динара издатој 24. IV 1962. серије Туризам 1962. дат је Бердап (бр. 874).

Железна Врата налазе се на маркама Румуније бр. 419, 458/461, 631, 1067 и 1068 (бројеви по каталогу Михел).

Свима је познато прво заједничко издање од две марке и блока са четири марке, Југославије и Румуније, које је обележио почетак радова на изградњи Бердапске бране. Издање је емитовано 20. V 1965. (бр. 992—995). Првог дана изласка у Београду и Букурешту били су на главним поштама пригодни поштански жигови. Извесан број коверата жигосан је и на пограничним поштама Караташ (југословенска страна) и Гүра Ваии (румунска страна) тј. две прибрежне поште са обе стране хидроцентрале. Ово је први пут у свету да су две земље издале заједничке марке.

Поред овога Румунија је емитовала две целине — коверте са сликама које су мотиви и марака.

Тако ова тема у филателији заузима значајно место у међународним размерама.

Сада на завршетку радова бићемо слободни да сугерирамо нашој пошти једну емисију на тему Бердап, која би дала пуну његову лепоту, значај и културу кроз векове. Била би то драгоцен и захвална културно-историјско-туристичка серија. Прва вредност била би из Предисторије представљена једном од скулптура Лепенског Вира. Друга вредност заступала би Стари век приказом Трајанове табле. Средњи век био би на трећој вредности и то заступљен са Голубачким градом. Четврта вредност приказала би време пред грађење Бердапске бране приказом Сипског канала са локомотивом (тип најјаче локомотивске вуче). Пета вредност била би финале великих радова — Бердапска хидроцентрала.

Још лепше би било ако би се то могло да уклопи у заједничко издање Румуније и Југославије.

FILATELISTA - TINRNACIONEAL CLUB

Beograd, Post. O. Box 207 Sremska 6/IV Yugoslavia

GODIŠNJA PRETPLATA (Šest brojeva časopisa sa Vašom adresom i željama) iznosi 10.00 N. Din. za članove SFS a za ostale 15.00 N. Din. Novac slati uputnicom na gornju adresu.

ONE YEAR MEMBERSHIP FEE (Sex Magazines with your name and hobbies only 3.00 US. Dol. or equivalent in thematic mint stamps-NEW ISSUES 1967. We accept only complet sets.

If you would like more informations or a sample copy of our magazine write now, sand 2 IRC and we shall be glad to let you have it.

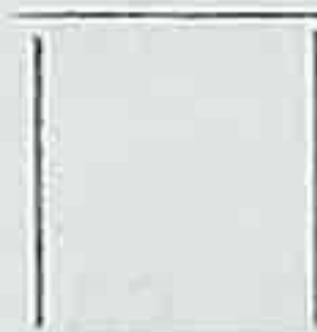
CODE SINGS (ŽELJE PO KODEKSU)

LANCUAGES (JEZICI): A—ENGLISH, D—GERMAN, E—ESPANISH, H—HONGARY, I—ITALAN, R—RUSSIAN, P—POLISH, F—FRANCE, J—SERB. CROAT.

GEN. SENTENCE (ŽELJE): W—Want exchange (Želim menjati), 1—Stamps (Marke 2—Mint (Čiste), 3—Used (Poništene), 4—Stamps for stamps (Marka za marku), 5—By catalog (po katalogu), 6—By face value (Po nominali), 7—Post card (Dop. i Razglednice), 8—Mach box labels (Etikete šibica), 9—Disks (Ploče), 10—Coins (Stari novac).

————— o —————

Stavljeni znak u ovom kvadratu označava da je vaša pretplata istekla sa ovim brojem. Molimo obnovite je.

A cross in this square mean that your membership ii the Club and Reviw has expired.

Una croce in questo quadro significa la fine del suo abbonamento alla Rivista e la Club.

————— o —————

MALI OGLASI—PETITES ANNONCES—LITLE ADVERTISEMENT—KLEINE ANZEIGE

Jedna reč 0,30 N. din. Minimum 10 reči.

One word 0,05 US Dol. or 0,50 Yv. Fr. minimum 10 words. We accept only mint stamps in complete sets.

————— o —————

Name (Ime i prezime) _____

Adress (Adresa) _____

Code sings (Želje po kodeksu) _____

Subscription for (Pretplataza) _____ Year (Godina).

LISTA RAZMENJIVACA — MEMBERSHIPLIST

JUGOSLAVIJA (10,00 N. DIN. za članove SFS za ostale 15,00 N. DIN.)

- D. GEORGIJEVIĆ, Nemanjina 21/V, Beograd, (F, A, D) W: 1, 2, 5, 6.
- N. BANJAC, M. Tolbuhina 25/IV, Beograd. (A, D, F) W: 1, 2, 5.
- M. KNEŽEVIĆ, Dositejeva 2, Kruševac. (W, D, F) W: 1, 2, 3.
- Đ. MIJAČ, Vošnjakova 5, Ljubljana. (A, D, F) W: 1, 2, 3.
- M. ANĐELKOVIĆ, Kruševačka 16, Vrnjačka Banja. (D, R) W: 1.
- Z. KUČUKALIĆ, Hriste Boteva 4/II, Sarajevo. (A, F, I, R) W: 1, 2, 3, 5, 6.
- S. NUŠIĆ, Senjačka 40, Beograd. (A, R) W: 1, 2, 3, 4, 5, 6.
- B. MIHAJLOVIĆ, Strahinjića Bana 12, Beograd. (A, D, F, I, R) W: 1, 2, 5, 6.
- P. NEMČEVIĆ, Ćirpanova 14a, Novi Sad. (A, F, H, R) W: 1, 2, 5, 6.
- B. NUŠIĆ, Voj. Micka 7/I, Beograd. (A, D, R) W: 1, 2, 3, 5, 6.
- E. ŠONTA, Zmaj Jovina 4a, Banja Luka. (A, D, R) W: 1, 2, 3.
- Z. KARADŽA, M. Tita 141, Banja Luka. (A, D) W: 1, 2, 3.
- M. VARJAČIĆ, Đevđeliska 57, Beograd. (A) W: 1, 2, 3, 5, 6.
- P. GOLEŠ, Br. Jerkovića 83/28 Beograd (A) W: 1, 2, 3, 5, 6.
- B. MIHAILOVIĆ, Proleterskih brigada, Beograd (A, D, F) W: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

FRANCE (15,00 N. Fr. or 30,00 Yv. Fr.)

- S. PANTIĆ, Entreprise M. J. Masnada, 01 Beurg en Bresse-ain. (J, F, I) W: 1, 2, 3.

POLAND (72,00 Zlot or 30,00 Yv. Fr.)

- E. ZAWADSKI, P. O. Box 42, Szczecin 3. (A, D, E) W: 3, 5, 7, 8, 9.
- K. NOWYSZ, Jelit Curie 7a m/2, Warszawa 87. (R, A) W: 2, 3.
- L. GROMSKI, Schregera 15/3, Warszawa 45. (R, D, F) W: 1, 2, 3.
- S. KAROLCZUK, Damrota 1a/14, Opole. (D, P, J) W: 1, 2, 5, 6.
- R. MAJER, Marehlewskiego 25/27, Ruda SL-4. (P) W: 2, 3, 4, 5, 15.
- M. PRZYCHODA, Astronautow 3m2, Łódź. (J, A, R) W: 2, 3.
- H. SZMIDT, Swierczewskiego 30, Radomsko. (A, D, R) W: 2, 3.
- K. KOLARCZYK, Kosciuszki 17/4, Rybnik. (D, R, F) W: 1, 2, 3.
- Z. KRASUSKI, Skrytka 14, Warszawa. (A, D, F) W: 1, 2, 5, 6.
- S. OLEJNIK, Krupinskiego 3m4, G. Mazowiecki. (P) W: 1, 2, 5, 6.
- W. KWAPISZ, Pilica, Nowe Miasto. (R, D) W: 1, 2, 5, 6.
- J. KUNDŻERA, Kopernika 9/1, Szyszawno-Zdroj. (A, D, R, F) W: 1, 2, 6.
- Z. JOŹNIAK, Dubois 10m24, Łódź-12. (A, F, R) W: 1, 2, 5, 6.
- J. KRAUSE, Bardowskiego 44m4, Szestochova. (F, R) W: 1, 2.
- J. PLATEK, P. O. Box 19, Warszawa 12. (A, D, R) W: 1, 2, 5, 6.
- J. SLUPEK, Szczecinskiego 33m1, Warszawa 42. (D, F, R) W: 1, 2.
- T. KOLADCZYK, Nowotki 12m16, Warszawa. (D, R) W: 1, 2, 5, 6.
- J. ZLELIRSKI, Zawadzkiego 55, Opole-10. (A, R) W: 1, 2, 3.
- J. SZALINSKI, Zywiecka 39, Bielsko-Biala. (A, R) W: 1, 2, 3.
- A. WŁOCH, Ordana 6/2, Krakow. (J, A, R, D) W: 1, 2, 5, 6.
- R. SITARSKI, P. O. Box 38, Warszawa 49. (A, D, R) W: 1, 2, 4, 5.
- K. BOJAR, Sienkiewicza 10, Ryki. (A) W: 1, 2, 6.
- Z. JOZEWICZ, 1 Maja 8/III, Krakow 2. (A, R, J) W: 1, 2, 5, 6.
- K. Kuzmin, P.O.B. 89 Warszawa 42. (R, A, D, F) W: 1, 2, 5, 6.

USA (3,00 Dol. or 20,00 Yv. Fr.)

- P. DREXLER, P. O. Box 103, East Orange N. J. (A, H) W: 1, 2, 3, 5, 6.
- M. BOGOJEVICH, 940 W. Argyly St. Chicago Ill. 60640. (A, J) W: 1, 2.
- J. FISCHER, P. O. B. 97, Iron, Minsota — 55751.

DANMARK (18. KR. or 30 Yv. Fr.)

- M. Jovanović, Kakonsvej 4 — A, Bagsverd 2880, Kopenhagen (J,R) W: 1, 2, 3.

HUNGARY (90 FT. or 30 Yv. Fr.)

- Z. GELLEN, c/o Post office, Balassaeyarmat. (A, D, F, R) W: 7, 9.
- S. URBAN, Vecsey u 75, Budapest IV. (A, D) W: 1, 2, 3, 4, 5, 6.
- I. LASLODI, Ugocsa 45, Budapest IV. (A, D) W: 1, 2, 6.
- I. LASLODI, Postafioek 29, Budapest 114. (A, D) W: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

ČSSR (21 KČS or 30 Yv. Fr.)

- A. FRANEK, Drhovle post Čížova u Proku, (D) W: 1, 2, 3.
- J. POLIVKA, Nam. č. 8, Český Krumlov. (J, R) W: 1, 2.
- E. HRABINEC, Vracov, Morava. (A, G, F) W: 1, 2, 3, 4, 5, 6.
- A. TABORSKY, Borosina 540, Trebič. (D) W: 1, 2.

TURSKA (27 TL or 30 Yv. Fr.)

- T. CAKIN, Uludag Sokak-Uludag Ap. 6, daire 3, Maltepe-Ankara. (A, D) W: 1, 2, 3.

SSSR (3 RUB. or 30 Yv. Fr.)

- E. PODLOBOŠNIKOV, ul. 40 let V. L. K. M. 930kv10. Wolgograd-51. (A, D) W: 1, 2, 3.
- S. V. MIHAJLOVIĆ, Do vostrebovanija, g. Nikolajev. (F, D, A) W: 1, 2, 3.
- J. POPOVIĆ, P. O. Box 15, Suchumi. (J, A, D) W: 1, 2, 3.
- V. KLIČKOV, P. O. Box 165, Donetssk-66. (A, D) W: 1, 2, 3.
- I. POPOVIĆ, P. O. Box 15, Suchumi. (J, A, D, E) W: 1, 2, 3.
- G. ČCHARTISCHWILI, Schosse 49w2, Suchumi. (J, D, E) W: 1, 2, 3.
- J. V. MARŽINOVIA, Železnodorožnaja 7, g. Luck. (R) W: 1, 2, 3.
- P. I. ŠEFELJ, Lobačevskogo 40kv. 36, Moskva V-415. (R) W: 2, 3.
- F. VAHITOV, Lazovska 32, Ufa-15. (A, D) V: 1.
- J. FEDOROV, Vesnina 2a-2, Kharkov-23. (A, D) W: 1.
- A. M. KOROBOTSCHKIN, Politodelskaja 83, Volgograd-26. (D) W: 1.
- S. M. MIHAJLOVNOJ, Do vostrebovanija, Perm-36. (R) W: 1.
- E. PATLACHINSKI, Selskaja 43, Luck. (E, R) W: 1, 2, 3.
- H. J. VLADIMIROVIČU, pr. Oktjabra 88kv1-8, Ufa-54. (R) W: 1, 2, 3.
- A. L. GURETCKY, I Krasneselky perenlok 7/9—192. (A, R) W: 1, 2, 3.
- L. ŠABOT, Škreptčenko 11kv34, Očakov. (J, R) W: 1, 2, 3.
- N. P. CALUGINOV, Krasikova 10-44, Moskva V-335. (A, R) W: 1.
- V. V. MEŠČERJAKOVU, Bulvaraja 35kv69, Leningrad-L-206. (D, A) W: 1.
- B. T. ISIPČUK, Do vostrobovanija, Ggavpočt. Kišinev. (J, A, D) W: 1.
- S. G. BORISOVIĆ, Bolšaja Ozernaja 74, Leningrad K-37. (A, R) W: 1.
- V. LARINOV, Do vostrobovanija, Glavpočtam. Čeljabinsk. (A, F) W: 1.
- Š. A. MARKOVIĆ, Sadovaja 36—3, Leningrad D-23. (R) W: 1, 2, 3, 5, 6.

- S. B. VERBAVSKI, Festival'skaja 40/2, Čerkasi-5. (R) W: 1.
- J. B. VLADIMIROVU, Zavod'skaja 2kv8, Puškino. (R) W: 1.
- B. MORZOV, B. Bronnaja 8kv29, Moskva K-104. (A, D) W: 1, 2, 3.
- T. S. GENNADEVIČ, Sveča Svobodi 18, Kirov. (J, A, D) W: 1, 2, 3.
- I. GROMAK, Jakut'skaja 17, Kharkov-20, (F R) W: 1, 2, 3.
- M. MOROSOV, Belomorskaja 8-69, Mosvka A-445. (J, A) W: 1, 2, 3, 5.
- S. S. STUPAK, Do vosto'bovanija, Glavpočt. Tscherkassy. (R, D) W: 1, 2, 3.
- V. PŁAHOTNIK, Levickogo 5kv4, Doneck-48. (J, A, F, D) W: 1, 2, 3, 5, 6.
- J. V. TOČKOV, Industrijalnij 7—8, Gorkij S-14. (A, D) W: 1, 2, 3.
- V. M. ILIČ, Parhomenko 19kv112, Volgograd. (R) W: 1.
- S. L. TOMASOVU, Ab. Jaščik 149, Minsk-30. (R) W: 1.
- V. A. DUBROVINSKIJ, Av. Mira 3/8, Odessa-1. (A, D) W: 1, 2, 3.
- S. A. PANASJAN, Do vosto'bovanija, Moskva I-106. (R) W: 1.
- A. ŠUMAČENKO, Do vosto'bovanija, Kharkov-3. (R) W: 1.
- V. ŠAROVALOV, Lisenko 33, Kharkov-20. (D, A) W: 1, 2, 9.
- ANDREJEV G. Volgograd Suhum'skaja 9 (V, F,) W: 1, 2, 5, 6.
- N. KULIKOV, Moskva B-216 Panferova g. 4—4—66.

BULGARIA (6 LEVA or 30 Yv. Fr.)

- L. TZONEV. Angel Kantachev 1, Russe. (F, R, J) W: 1, 2, 5, 6.
- V. A. DINČEV, Moto Pista 235-131, Sofija-8. (A, D, F, R) W: 1, 2, 5, 6.

RUMUNIJA (25 LEI or 30 Yv. Fr.)

- F. GEORGESCU, of P. T. T. R. 3, Cas. Postala 1143, Bucuresti. (J, A, R) W: 1, 2, 4, 5.
- I. EROSS, Alea Snagov 1/4, Cluj. (D, F, R) W: 1, 2, 2.
- W. HUBBES, Bibescu Voda 8/II, Bucuresti. (F, R) W: 1, 2, 3.
- I. RADULESCU, Calea Grivitei 401 bloc P ap. 9, Bucuresti. (F, A, I, E) W: 1, 2, 3.
- D. GHEORGHE, Targu Mures, Judetul Mures, Alea »Carpati« 27 ap. 13 (R, D) W: 1, 2.
- A. TANKO, Targu Mures, Judetul Mures, str. Horia 8. (R, D) W: 1, 2.

AUSTRIA (80 ösh. gr 30,00 Yv. fr)

- RELJIĆ B. St. Wolfgang am see Markt 68 Postfach 29 (D, J) W: 1, 2, 5, 6.

BELGIUM (US 3.00 or 150,00 Bfr, or 30,00 Yv. fr)

- J. DETROCH DEURNE (Antwerpen) te Couwelaarlei 103/17a (A, F, D) W: 1, 2, 5, 6.
- B. Mihajlović, proleterskih brigada 6, Beograd (ADF) W: 1, 2, 3, 4, 5, 6.

ESPANA (210 pes. or Yv. Fr.)

- F. F. Zamora, c/molla 140, castilla (F) W: 1, 2.

D.D.R. (12 DM or 30,00 Yv. Fr.)

- M. Rosinski, Rigaer str. 50/51, Berlin 1035 (D) W: 1, 2.
- W. Seidel, Hirschgrundstrasse, Meerane — 9612 (D) W: 1, 2.
- B. Beisser, Schellingstrasse 116/I, 8 München 13 (D) W: 1, 2.

ITALIA (1800 Lir. or 30 Yv. Fr.)

- L. Mahioli, C.P. 38, Brescia 25100 (A.D.E.I.R.F) W: 1, 2, 3, 7.

SVERIGE (15 kr. or 30 Yv. Fr.)

- H. Gösta, Banergaten 15, Stockholm 115 22 (J) W: 1.

D.B.R. (10.00 DM or 30,00 Yv. Fr)

- H. Deutschmann, Ebenauerstr. 1, Münclen 19 (D) W: 1, 2, 3.

MALI OGLASI — LITTLE ADVERTISEMENT

— Tražim neponištene marke od 1969. god. sledećih zemalja: Albanije, Bugarske, Rumunije, DDR, USSR, Magyar Posta. — J. DETROCH DEURNE (Antwerpen) te Couwerlaarlei 103/17a BELGIUM

— Kompletiram manko liste Jugoslovenskih zemalja: Dajem strane Poništene marke (u sveskama) u komisionu prodaju. MARKOVIĆ VSA-DA Voj. Putnika 34a, Beograd.

— For new last issues, mint motive stamps complet series USSR, DDR ČSSR, Romanije, Polske, Hongrie offer themat. stamps worldwide (R, A), ANTONOVIĆ M. ul. Krivolačka 15, Beograd, Jugoslavija.

— Tražim dokumenta o AVIONSKOJ POŠTI u staroj Jugoslaviji (1923—44) tj. pisma i karte sa specijalnim trouglim ili okruglim žigovima avionske pošte; zatim koverta i karte prvih odnosno specijalnih letova aviona i jedrilica, naših i stranih društava, koja su prenosila poštu avionima u domaćem saobraćaju i prema inostranstvu. Interesuju me i letci ili afiše povodom aeromitinga, vazduhoplovnih sletova i manifestacija. Ponude sa opisom uputiti na adresu: MILAN IVANOVIĆ, ul. Šumatovačka 101, Beograd.

— Tražim prefilatelistička pisma i filatelističke celine do 1918 godine kao i pisma srpske pošte na Krfu i crnogorske u Bordou. Takođe tražim prefilatelistička pisma i filatelističke celine do 1922 godine sa teritorije SSS-a. Plaćam u novcu ili markama bilo koje zemlje. MIROSLAV ŠANTA, 4406 Pine st. Philadelphia, Pa 19104, USA.

— Nudim kompletna izdanja čistih maraka za 1967. sledećih zemalja: SSSR, Poljska, Vatikan, San Marino, Italija i Španija. Za uslove pisati na adresu: S. Nušić, Voj. Micka 7/I, Beograd.

— Cherche timbres Yougoslavie neufs avec la theme: Pentures, flora, fauna sport, olimpiades, done timbres Roumains neufs et oblitteres, base Yvert ou Zumstein. Je desire ecrire moi en langue Roumains, Francaise et Allemagne. ION PAPADOPOL, Milai Dumitru 69, Constanta, Rumunija.

— Dajem Poljske marke i marke ostalih Soc. Zemalja za marke Jugoslavije. JAN GLAZER, ul. Kościuszki 500, Wegierska Gorka, Polska.

— Cherche surcharges »Senta« (Serbien, territorium Vojvodina 8. X. 1944) sur timbres Hongrie Yvert no: 621—623. Faire offres: LONGUEVAL ANDRE, 1 rue Marc Sangnier, B—90 Belfort, France.

— Tražim Jugoslovenske marke za Poljske. (A, D, R). WERNER JERZY, ul. Zajaczka 27 m 73, Warszawa 86, Polska.

— I want exchange stamps with your countries. B. NUŠIĆ, Voj Micka 7/I, Beograd, Jugoslavija.

— Obezbeđujem sve marke ČSSR, starije i novitete odmah po izlasku u velikim količinama. Cena 0,80 N. Din. Yv. Fr. Takođe nudim stare marke SSSR-a, Albanije, Kube, Mongolije, Vijetnama i dr. S. OLEAR, Masarikova br. 1, Šid.

-- Special exchange offer to lonely collectors. Berlin commemorative stamps on registred letter containing high values of Germany, an attractive enclosure for lonely hours, for complete mint sets of 25 attractive enclosure for lonely hours, for complete mint sets of 25 Dinars face value. All sensues collectors may send first, answer always KARL HOFFELT, Berlin 65, Post restante, West Germany.

— Prodajem sledeće komplete: Pro-juventute 1914—1967 čiste bez falca, Okupaciju Srbije, Vuja zona A i Francuske reprodukcije. STOILJKOVIĆ, Čika Ljubina 12/V, Beograd.

— Obezbeđujem sve marke Čehoslovačke, starije i novitet odmah po izlasku u neograničenim količinama. Cena 0,80 N. Din. Yv. Fr. Takođe nudim stare marke SSSR-a, Albanije, Kube, Mongolije, Vijetnama i dr. S. OLEJAR, Masarikova 1, Šid.

— Achtung SKANDINAVIEN! Wenn Sie die skandinavischen Briefmarken gestempelt sammeln? Dann kann ich Ihnen diverses Tauschmaterial, ältre sowie neuere Ausgaben vorzugsweise mehrfach abgeben, von: Norwegen, Schweden, Dänemark, teils Island, im Tausch gegen: besonderes: Gemälde-Blumen-und Kunstsätze nur in kmpl. Sätzen von: Jugoslawien, Č.S.S.R. Ungarn und Rumänien, vorzugsweise postfrich aber auch zum Teil gest. mehrmach. Bitte Referenzen aufgeben. Erbitte soforitge freundliche Zuschriften. Korresp. deutsch, englisch, franz. T. Lorentzen, Hammerstadgt. 23 C, Oslo 3, Norwegen.

— Kompletiran mankoliste poništenih maraka celog sveta. Pošaljite mankolistu. Na sva pisma odgovaram. Milan VARJAČIĆ, Beograd, Đevđelijska 57.

— I wish to exchange mint or used postage stamps with collectors of whole world. Catalogs: Yvert or Scott. Please send me your want list. Milan VARJAČIĆ, Beograd, Đevđelijska 57. Yugoslavia.

I want exchange stamps with Scandinavian philatelists bassis: Zumstein and Michel for old issues, but for new issues by face values — Mihailović Branislav, Proleterskih Brigada 6 Beograd.

— Nudim UJEDINJENE NACIJE nežigosane pojedine serije No. 13—50. Komplet nežigosane marke IZRAELA No. 10—270 ili samo pojedinačne serije. SILWER WEDDING 1948 nežigosane 52 različite serije

engleskih kolonija. Sve pomenuto po 1,50 dinar za 1 Yvert franak. Žigosane marke SKANDINAVIJE, FRANCUSKE posle 1945, BERLINA, NEMAČKE, BELGIJE, ITALIJE, AVIONSKE celog sveta po Vašoj mankolisti 1,00 din. za 1 Yv. franak.

Pisati na: FILATELISTIČKO DRUŠTVO »BEOGRAD«, Sremska 6/IV, Beograd, Pošt. fah 207. Šifra »KVALITET«.

- Kupujem, prodajem marke Bosne i Hercegovine. Kompletiram manko liste celog sveta. MILINOVIĆ SPASOJE, Novi Beograd, Prvi bulevar 154/3.
- Tražim poštanske marke Jugoslovenskih zemalja sa greškama slučajnim ili tipičnim. Ing. VLADIMIR VUJOŠEVIĆ, Kursulina 2, Beograd.
- Tražim poštanske marke sa greškama sa okupacionih područja Jugoslovenskih zemalja (Nemačka i Italijanska okupacija). Ing. VLADIMIR VUJOŠEVIĆ, Kursulina 2, Beograd.
- Kupujem metalni novac: Lihtenštajn do 1924. god; Švajcarska do 1930. god. kao i talire belgijske, španske, holandske i drugih zemalja. U zamenu mogu da dam marke skoro svih evropskih zemalja. Ponude sa opisom dostaviti: PETROVIĆ DIMITRIJU, Bulevar Revolucije 126, BEOGRAD.
- Tražim pisma, dopisnice, paketne, čekovne i druge uputnice sa polaznim ili dolaznim žigovima poštanskih ureda u Sloveniji iz razdoblja od 15. IV 1941. do 30. VI 1945; Posebno područje Prekmurja. MILAN GOVEKAR, Šentvid blok 3/I, Ljubljana, tel. 51-650.
- Tražim marke celog sveta (čiste i FCD omotnice) sa gimnastičkim motivima. MILAN GOVEKAR, Šentvid blok 3/I, Ljubljana, tel. 51-650.
- Tražim korespondenta iz Jugoslavije radi razmene. Mogu da šaljem novitete: Rumunije, Bugarske, Mađarske i Francuske. ELIZABETA DAVID, Alea »Carpati« nr. 27/13, Rumunija.
- Za poništene i neponištene novitete Jugoslavije i zapadnih zemalja dajem u razmenu neponištene mađarske marke. Korespondencija na mađarskom i nemačkom jeziku. BOKOR IVAN, Budapest 62, Posta fiok 248, Mađarska.
- Prodajem čistu kompletnu SFRJ (od »JUGOFILATELIJA« br. 1/2 do zaključno 1967) sa popustom od 20% ispod kataloga »Jugofilatelije«. Mogu da dam i pojedinačne serije sa različitim procentom popusta. Raspolažem i sa nekim provizornim izdanjima, kao što je »Mađarsko izdanje« itd. FRANKOVIĆ STJEPAN, M. Tita 88/V, Sarajevo.
- Exchange: On receipt of 200 L.S. not all different. I send you 100 L.S. all different. A FREDERICKX, Antwerpse steenweg 173, Hoboken, Belgium.
- Je donne Vatican, Italie ou San Marino, neufs. en échange de Yougoslavie, neufs, de 1960 a 1967. VICENZO DE FRANCESCO, Via Gregorio XVI no. 4, 32100 Belluno, Italia.

— Tražim predratne prigodne poštanske žigove: Zemaljska higijenska izložba, Beograd, 5—25. IX 1933. i Međunarodni kongres za Istoriju medicine, Beograd, 1—6. IX 1938. i sve poštanske žigove na temu Medicina i Farmacija. Dr. Robert Zagreb, Palmotićeveva 20/I.

TRI FILATELISTIČKA DRUŠTVA U BEOGRADU

Gradski odbor Saveza filatelista Beograda, razmatrao je aktivnost svojih 8 filatelističkih društava i njihove mogućnosti za društvenu aktivnost. U cilju bolje organizacije rada, uključivanju u organizaciju većeg broja filatelista, koji aktivno sakupljaju marke a nisu naši članovi, te rada sa omladinom i druge aktivnosti, Gradski odbor predlaže članovima u Beogradu:

1. Da se od postojećih društava formiraju svega tri društva u Beogradu i to: jedno u Zemunu koje bi obuhvatalo filateliste Novog Beograda, Zemuna i Bežanije i dva društva za sve ostale opštine u Beogradu.

2. Ovakvom organizacijom stvorili bi mogućnost da u prostorijama Saveza u Beogradu ponedeljkom i sredom dežura predstavnik jednog društva a utorkom i petkom predstavnik drugog društva, dok četvrtkom i nedeljom i dalje ostaju grupni sastanci. Na ovaj način omogućili bi svakodnevni kontak između društava i članova, kako u pogledu podizanja maraka, naplate članarine tako i upisa novih članova.

Molimo naše članove da razmisle o ovom predlogu i preko Uprave svoga društva dostave predloge i sugestije.

Trst, jula.

Jugoslovenski filatelisti imaju u Trstu dosta poznatih razmenjivača koji češće navraćaju na sastanke naših filatelista, pa ih povremeno srećemo i u Beogradu na sastancima. Posebno je razvijen i kontakt filatelista Slovenaca koji žive u Trstu.

Značajno mesto u filatelističkom životu Trsta pripada tršćanskim železničarima filatelista, koji su brojni, a svoje sastanke redovno održavaju svake srede i subote od 18 do 20 časova i nedeljom od 10 do 13 časova u klubu Piazza Vittorio Veneto 3.

Ovogodišnje filatelističke manifestacije u Trstu biće dve i to prva povodom 20. godišnjice osnivanja Tršćanskog filatelističkog i numizmatičkog društva izložba sa berzom maraka pod nazivom Filatelistička i numizmatička manifestacija od 20 do 22. septembra i druga na jesen koju priređuju Tršćanski filatelisti — železničari.

Овим обавештавамо све чланове ФД „Врачар“, који су из било ког разлога спречени да уплате за марке које треба да изађу, да ову поруџбину могу најавити: на тел. 40-510 другу Јовановићу или пак једном дописницом на адресу: Миодраг Јовановић, ул. Дим. Туцовића 43/IV ст. 8. Ова поруџбина се односи највише до 5 серија јер друштво није у могућности да исплати Савезу веће количине.

GIULIO ADLER
Postfach 1350
Tel. 64-877
ITALIJA
TRIESTE

GOVORI
SRPSKO-HRVATSKI,
ITALIJANSKI, NEMAČKI.

KADA DOĐETE U TRST, PRE KUPOVINE ILI PRODAJE
MARAKA OBRATITE SE SA POVERENJEM NA NAS.
GOVORIMO I KORESPONDIRAMO NA SRPSKO HRVAT-
SKOM JEZIKU.

ADLER
TRST
GALLERIA PROTTI 1

PRODAVNICA MARAKA U STROGOM CENTRU TRSTA U
NEPOSREDNOJ BLIZINI CORSO D ITALIA.

* * *

ГРАДСКОЈ КОНФЕРЕНЦИЈИ ССРН БЕОГРАД

Равно прије 50 година почели су се одржавати први састанци филателиста Београда у склопу новооснованог Српског филателистичког клуба који је основан 17. септембра 1919. године а већ 19. септембра имао у Земуну подружницу филателиста.

После II светског рата 1948. године основан је Савез филателиста Србије који је управо започео са радом на састанцима београдских филателиста.

Филателисти Београд својом активношћу допринели су да данас у Београду постоји осам филателистичких друштава и то: ФД Београд,, ФД Земун, ФД Врачар, ФД Топчидер, ФД Бањица, ФД Карабурма, ФД Евжен Дероко, ФД Сава.

Од ових друштава посебно се може истакнути ФД Земун и ФД Карабурма са радом са омладинцима не само на подручју Београда већ и у нашој републици.

У циљу окупљања што већег броја филателиста у нашем граду филателисти Београда улажу велике напоре у свим видовима од добровољног рада у друштвима у Савезу Србије, изради и уређењу експоната за изложбе, уредништву и раду на часопису „Филателист“ до организовања филателистичких изложби у граду, учествовању на филателистичким изложбама у земљи и иностранству. Филателисти Београда данас поседују велики број спомен плакате, диплома и других облика награда за успешно учествовање на тим изложбама.

Филателисти Београда своје састанке после II светског рата одржавали су од разних ресторана до друштвених просторија разних организација а данас у просторијама Општинске конференције ССРН Стари град два пута недељно (четвртак и недеља) уз надокнаду од 12.000 н.дин.

Како су финансијска средства незнатна а формирају се од дела доприноса од чланарине (20 пара по члану месечно), процента од продаје марака и пригодних коверата издатих поводом неких значајних дана Београда то молимо Градску конференцију ССРН Београда да размотри могућност доделе новчане помоћи за нормалан рад филателистичких друштава и одржавању редовних састанака у досадшњим просторијама Општинске конференције ССРН Стари град којима годишње исплаћујемо горе поменути износ.

Својом активношћу на пољу филателије, одржавању изложби и других видова те активности филателисти Београда настојаће да оправдају Ваше разумевање.

Београд, 30. септембра 1969. год.

ГРАДСКИ ОДБОР ФИЛАТЕЛИСТА БЕОГРАДА

Председник

Давор Соколић

дипл. економиста

* * *

KORISTITE NAŠE PROIZVODE

matrice, karbon papir

indigo bojice

prozorni lepilni trak

Aero CELJE